श्रु०१

॥श्रीगणेशायनमः॥ ॐनमोसद्गुरुत्रीयंबका॥ब्रह्मगीरीवरना
यका॥त्रीगुणत्रीपुरभेदका॥कामांतकागीरीशा॥१॥तुझा
अणुहातांचाडमरू॥सर्वशब्देंकरीगजरू॥भावेंअनुवादेंनी
रंतर॥त्रीकांडीथोरगर्जतु॥२॥तुझेहातीचेंखड्ग॥करीजीवा
चाज[illegible]भंग॥अनंगेंसींजाळुनिअंग॥अंगसंगतेंदेसी॥३॥
त्रीः[illegible]यंबकलींगा॥तुजपासुनीप्रवाहेविंअंगा॥ते
[illegible]जगा॥प्रकाशलींगांश्रीशंकरा॥४॥प्रत्य
क्षदिस[illegible]लोच्चन॥तिसराहाँगुप्तनयऍ॥यालागी
तुंत्रीनयऍ॥[illegible]निंवीणदासासि॥५॥नीजांगेंवाहासीबो
न
॥१॥

धचंद्र॥यालागीतुंबोधशंकर॥चंद्रसुर्यादीचराचर॥तुझेनी
साचारप्रकाशे॥६॥भवयानामाचीख्याती॥भवप्रकाशकतुझी
शक्ति॥तुंची॥वा॥ब्रह्मप्रजापती॥रुद्रतुंअंतीसंहृती॥७॥मोडनी
नामरूप[illegible]जीवआणिसियेकाकारा॥अत्यंतप्रळायेंच्या
प्रळयरूप॥चित्समुद्रासीवरूपा॥८॥सीवसीवजीगुरुराया॥
निजभावेंलागतांपायां॥तवगुरुशिष्यपलगेलेंलया॥दाउनीयां
नीजरूप॥९॥तेंनीजरूपदेखतांदिठी॥केंचाजीवकेंचीसृ
ष्टि॥नीमीत्तीत्रीगुणेंसीत्रीपुटि॥पडलीमीठीस्वानंदी॥१०॥
त्यास्वानंदाचाउद्गारसावरीतांनावरेथोर॥त्यास्वानंदाचे

२
निजसारसत्यसाचारयेकादश्रु ॥११॥ त्याहीमाजि श्रुतीगहनसु
खस्वानंदनीरूपण ॥ तोहायकुणवीसावा अध्यावोजाण ॥ परम
कारणशास्त्रार्थीं ॥१२॥ जेयेकतांनीरूपण ॥ परमानंदउथलेजा
ण येकावीनवीजनार्दन ॥ श्रोतांअवधानमजद्यावें ॥१३॥ सत्तरा
अठराअध्यांप्रती ॥ स्वधर्मेब्रह्मप्राप्ति ॥ वर्णास्त्रमस्त्रीतीगती ॥ उ र्मक
धवाप्रतीसांगीतलि ॥१४॥ येकुणवीसावे अध्याईजाण ॥ जेणे
ज्ञानेंसाधलनीजज्ञान ॥ त्याज्ञानाचेंनीजलक्षण ॥ स्वयेंश्रीक
ह्णासांगता ॥१५॥ कर्मकर्तव्यताकारण ॥ जीवन्मुक्तासीनाही
जाण ॥ उधव वयमादीप्रश्न ॥ तेहीश्रीकह्णसांगेल ॥१६॥ शा
स्त्रयुक्तपाद । एज्ञान ॥ प्रपंचाचेंमीथ्यानीरोपण ॥ अनुमा ॥२॥

नीकपुस्तकज्ञान ॥ सत्यपणत्यानाहीं ॥१७॥ पुर्वेपाहेमाझेंगमन ॥
हेपुर्विलिश्रुरु रण ॥ परीदीग्भ्रमचढल्यांजाण ॥ पश्चमेआपण
पुर्वमानी ॥१८॥ तैसेंशब्दीकेशास्त्रज्ञान ॥ बोलेज्ञानकरीज्ञान
॥ तेणेंनव्हेसमाधान ॥ सर्वथाजाणसाधकां ॥१९॥ जेविकांदी
भ्रममोडे ॥ मगपुर्वेचाचालेपुर्वेकडे ॥ तेवीअपरोक्षज्ञानजेंजो
डे ॥ तैसाधकपडेस्वानंदीं ॥२०॥ जेंजेंआईकेवेदांतश्रवण ॥ तेंअ
गल्हायअपण ॥ हिंअपरोक्षाचेंलक्षण ॥ सत्यत्वेंजाणआतिशुध ॥
२१॥ पैसेंनहोतांअपरोक्षज्ञान ॥ सांडुनयेश्रवणमनन ॥ अवश्य
करावेंसाधन ॥ प्रत्यावृत्तीजाणआत्यादरें ॥२२॥ जालयांअपरो
क्षज्ञान ॥ प्रपंचाचेमीथ्याभान ॥ वीशयांसीपडेस्मुन्य ॥ कल्प

॥३॥ नाजाणबुडाली ॥२३॥ तेणेंची पुरुषें आपण ॥ त्यागावें ज्ञान ध्यान ॥
हेचीं नीरोपणीं नीरोपण देवसंपुर्णसांगत ॥२४॥ श्लोक ॥ श्रीभगवा
नुवाच ॥ योविद्याश्रुतसंपन्नआत्मवान्नानुमानिकः ॥ मायामात्रमि
दंज्ञात्वाज्ञानंचमयिसंन्यसेत् ॥१॥ टीका ॥ वेदशास्त्रार्थेंपरिनी
ष्टीत ॥ श्रवणमननअभ्यासयुक्त ॥ ज्यासीब्रह्मविद्याप्राप्त ॥
सुनीश्चीतस्वानुभवें ॥२५॥ तोचीअनुभवुपैसा ॥ दोराआंगीं ॥
सर्पजैसा ॥ न[illegible]रितानासेआपैसा ॥ भवभ्रमतैसा ज्याना
हीं ॥२६॥ जेदांनटाचिराजराणी ॥ दोघें खेळती ल्हटिकेप
णीं ॥ तेविप्रकृतिपुरुषउभवणी मीथ्यापणीं जोजालें ॥२७
जैसें भीतीमाजीनानांकार ॥ चीत्रलीहीं तेंसेवी चीत्र ॥ तेभीती ॥३॥

चेसाचार ॥ तेवीऐकें चराचर जोदेखे ॥२८॥ स्वप्नीचीनानांकर्मेंजा
ण ॥ त्याचें जागृतीनलगे बंधन ॥ तेवीमीथ्यानीजकर्माचरण ॥ जी
वलेंसीज[illegible]देखे ॥२९॥ येसेसाचार ज्याचीस्थीती ॥ त्यानावबु
धआत्म[illegible] ॥ नीजाणउभयत्यातेह्मणती ॥ जाणनीश्चीती
उद्धवा ॥३०॥ आणिकयेकियेकथेचिखुण ॥ वीशयें वीणस्वानंद
पुर्ण हें अणुभवाचें मुखें लक्षण ॥ सत्यजाणसात्वना ॥३१॥ ये
साअणुभवनसतांदेख ॥ केवळज्ञान जेशाब्दिक ॥ त्यातें ह्मण
तिअनुमानीक ॥ जाणनिष्टंक नीजभक्ता ॥३२॥ ज्याच्याअ
नुभवाभीतरी ॥ नाहीं अनुमानासीउरी ॥ जोअपरोक्ष

साक्षात्कारी ॥ नीरंतरी नांदतु ॥ ३३ ॥ ऐसा जो पुरुष जाला ॥ तेणें ज्ञा
नाचें ज्ञानसाधन ॥ आणी वृत्तीरूप जें साधन ॥ तेंही आपणें सांडा
वें ॥ ३४ ॥ तें न त्यागीतां न वचालें ॥ सहजची त्याग होय ॥ जैसी सुर्यो
दईं पाहें ॥ सचंद्र जाय तारांगणे ॥ ३५ ॥ जेवी हनुमंत देखोनीयें तां ॥
न वचंडी पळे तत्क्षणं ॥ मी राहावया येरां भुतां ॥ उरी सर्वथा उरेना ॥
॥ ३६ ॥ ते[illegible] ज्ञे साक्षात्कारी ॥ साचब धता नाहीं खरी ॥ मी ज्ञानती
चेनी [illegible] केस्यापरी राहील ॥ ३७ ॥ मा ज्ञा अनुभवाच्या
ठाईं ॥ बंध मोक्ष मीथ्या पाहि तेथें ॥ साधन ज्ञानाचा काही ॥ उपे
गुना हें उधवा ॥ ३८ ॥ परमात्मस्वरूपाच्या ठाइं ॥ हे अवघें माई
कपाहें ॥ तेथे ज्ञान ध्यान जे काहीं ॥ न त्यागीतां पाहीं त्यागीले ॥ ३९ ॥ ४

त्यागुनियां ज्ञान ध्यान ॥ ज्ञानी यांसी माझी प्राप्ती ॰ गहन ते ची प्रीतीचें
लक्षण ॥ स्वयें श्रीकृष्ण सांगत ॥ ४० ॥ श्लोक ॥ ज्ञानिनस्त्वहमेवेष्टः स्वा
र्थो हेतुश्च [illegible] ॥ स्वर्गश्चैवापवर्गश्च नान्योऽर्थो मदृते प्रियः ॥ २
॥ टीका ॥ आ[illegible] ब्रह्मद्यानंदस्थीती ॥ त्या मासी ज्ञानीयासी प्राप्ती ॥
ते प्रीतीच[illegible]सती ॥ येकनी श्रीती उधवा ॥ ४१ ॥ ज्ञानीयांसी जो
अतिवल्लभ ॥ जो मी परमात्मा स्वयंभ ॥ ज्ञानीयांचा परम लाभ ॥
मी पद्मनाभ नीजधन ॥ ४२ ॥ ज्ञानीयांसी जो स्वर्गाचा ग ॥ तो मज वे
गळा नाही मार्ग ॥ ज्ञानियांचा मोक्ष सांग ॥ तो मी श्रीरंग नीजा
त्मा ॥ ४३ ॥ ज्ञानीयांचे स्वधर्मसाधन ॥ तो मी परमात्मा नाराय
ण ॥ मज वेगळें काही आन ॥ ज्ञात्यासी जाण असेना ॥ ४४ ॥ ज्ञाया

॥५॥ सी॥ स्वर्गमोक्षसुख॥ मजवेगळें न रखें नाहीं देख॥ मी चीदात्मा नीज
व्यापक॥ भावें नीष्टं कपावले॥ ४५॥ ज्ञा त्या अर्थपरमार्थी॥ मी पुरुषो
त्तम गा समस्त॥ आद्य अव्यय अनंत॥ माझे नीजसुख प्राप्त ते जा
ले॥ ४६॥ ऐसी ज्ञानीयांसी माझी प्रीती॥ तरी तैसेची मज प्रीय हो
ती॥ तेरी स्वयें श्रीपती॥ उधवाप्रती सांगतु॥ ४७॥ श्लोक॥ ज्ञानवि
ज्ञानसंपन्नपदं श्रेष्ट विदुर्मम॥ ज्ञानी प्रियतमोऽतो मे ज्ञानेनासौ
बिभर्ति मां॥ टीका॥ ज्ञानवीज्ञान नीजसंपत्ती॥ जाली यावीण
माझी प्राप्ती॥ कोणासी न हे स्वरूपस्थाती॥ म सदागती ज्ञा
नवीज्ञाने॥ ४८॥ करीतां गुरुशास्त्रश्रुद्ध श्रवण॥ तेणें जाणीतें
लणी जे ज्ञान॥ त्याचा अनुभव ते विज्ञान॥ ऐक लक्षण त्याचें ही॥ ॥५॥

४९॥ स्वयें स्वयंपाक केला जाण॥ जाणे कटु क्षार मधुर लक्षण॥ ज
वचा रवतें नाही आपण॥ ते दशा सज्ञान ज्ञातें लणती॥ ५०॥ केलि
यां रसा चें रसस्वादन॥ स्वयं गोडी सेवी आपण॥ ऐसी दशा ते विज्ञा
न॥ उधवा जाण नीश्चीत॥ ५१॥ स्वयें ज्ञान विज्ञान नीज संपत्ती॥ माझी
या उत्तमपदाचि प्राप्ती॥ माझें वास्तव्य रूप जे जाणती॥ त्याची मज
प्रीती अन्यत्वे॥ ५२॥ वेदशास्त्र युक्तीबळें॥ माझें स्वरूप कासे
नी न कळे॥ ते ज्यासी वस्तुता आकळे॥ मज त्यावेगळें प्रीय नाही॥ ५३
॥ तेची अती प्रीतीचें लक्षण॥ त्याच्या पाउलपाउलीं जाण॥ सर्वांग
वोडवी मी आपण॥ करीनी बसोण सर्वस्वें॥ ५४॥ त्यासी जे वेळे जे
जें लागे॥ तें मी नमागतां पुरवी वेगें॥ त्यासी वीरुध ये जेणे मार्गें

६ ।।तेंमींनीजागेंनीवारी ।। ५५ ।। त्यासीज्ञ ऐंसंसारवाराळागे ।। त्याळागीमी
चीमीपुढेंमागें ।। स्वभावतारोहंसर्वांगें ।। अतीप्रीतीपागेंपांगलों ।। ५६ ।।
जेणेंज्ञानेंज्ञानीप्रीयहोती ।। त्याज्ञानाचीपवीत्रकीर्त्ती ।। देवोसांगेउध
वाप्रती ।। यथार्थस्थीतीनीजबोधें ।। ५७ ।। श्लोक ।। तपस्तीर्थंजपोदा
नंपवित्राणीतराणिच ।। नाऽलंकुर्वंत्ति तांसिद्धियाज्ञानकळयाक
ता ।। ४ ।। टीका ।। सकळसाधनानव्हे जेशुद्धि ।। तेज्ञानलेशेंहोयत्रि
शुद्ध ।। येकउधवासुबुधी ।। तेज्ञानसीद्धीचामहीमा ।। ५८ ।। तपजें
पाराकपंचाग्नी ।। तिर्थगंगादिसरीतात्रीवेणी ।। जपजोनानामं
त्रश्रेणी ।। गोभुत्तिलदानीसुवर्णदीक ।। ५९ ।। आणीकहीइत
रपवीत्रें ।। जेस्वधर्मकर्मादीस्वाचारें ।। नानायागअग्नीहोत्रें ।। प ६

...श्रुतीशुध ।। ६० ।। येवंतपादीजेंसाधन ।। यासकळांचीशुद्धीगरु
...लेशासमान ।। पवीत्रपणतुळेना ।। ६१ ।। ज्ञाननीष्टाअर्धक्षण ।।
...पळाहाणें ।। तेतपादीनानासाधनें ।। नाहीपावणेंकल्यांती
...पवीत्रज्ञान तेमुखाळेंधरूणीजाण ।। माझेंकरावेंभजन
...हरीसांगे ।। ६२ ।। श्लोक ।। तस्माज्ज्ञानेनसहितंज्ञात्वास्वा
त्मा... ।। ज्ञानविज्ञानसंपन्नोभजमांभक्तिभावितः ।। ५ ।। टीका ।। याक
रणेंगा उ ।। वा ।। येसापवीत्रज्ञानाचायावा ।। तेथेप्रक्षाळुनीजीवभावो ।।
।।जीवतोवीळरवावापरमात्मत्वें ।। ६४ ।। जीवपरमात्मादीन्हीयेक ।। येसें
जाणणेंतेंज्ञानदेख ।। येकपभोगणेंपरमात्मसुख ।। ज्ञानसंभ्रकया
नांवें ।। ६५ ।। येसाज्ञानवीज्ञानसंपन्न ।। होउनकरावेंमाझेंभजन ।। त्या

॥७॥ नीजभजनाची खुण। येक संपुर्ण ती धवा ॥६६॥ जेक्कां जेथें देखे जेंजें
काळी॥ तिंमी वाचुनी आण नाही॥ मग अन्यथा भावेती येठाई॥ भजे
पाही भावार्थें॥६७॥ येसी या माझ्या भजनाहाती॥ उसत नाही
अहोरात्री॥ जाग्रती स्वप्न सुषुप्ति॥ माझी नीज भक्ती न मोडे॥६८
॥ [illegible] जावे जेथे॥ तेथे चि देखे माते॥ मरण आले विसरणते॥
[illegible] अहोरपले॥६८॥ यापरी ज्ञानवीज्ञान संपन्न॥ मज वे
[illegible] वती आणें॥ तैसेंची माझे अनन्य भजन॥ शुध भक्ती
[illegible] नाव॥६९॥ मागां मुनीश्वरांची गती॥ माझी करुणी
[illegible] भक्ती॥ मज पावले येस्या रीती॥ येक तुज प्रती सांगेन॥
[illegible] श्लोक॥ ज्ञान विज्ञान यज्ञेन मामिष्ट्वाऽत्मानमात्मनि॥ ॥७॥

स[illegible] यज्ञपतिं मां वैसंसिद्धिं मुनयो लगनः॥ ६॥ टीका॥ जे ज्ञानध
ने [illegible]मूर्ती संपन्न॥ परम पवीत्र वीज्ञानें जाण॥ येसे ब्रह्मभुत जे
ब्र[illegible]ह्मण [illegible]द्वारा यजन करीती माझे॥७१॥ हृदयाच्या नीज
भु[illegible] [illegible]क ल्याची भुमी खणोनी॥ शमदम वीरल्की कुंडे ली
न्ही॥ [illegible] आवसाधुनी अ[illegible]चा॥७२॥ तेथे क्षराक्षर अर
णी दोन्ही॥ गुरुमंत्रें दृढ मंथुनी॥ काढीला सुक्ष्मनी धुम
अग्नि॥ कुंडी स्थापुनी पेटवीला॥७३॥ शुध सत्वाचें घृत
तेथे॥ रज तम द्रव्यें समीत॥ वैराग्य प्रज्वलीत आहुती दे श्री
त॥ मंत्र तेथे युक्तिचे॥७४॥ घेउनी वीद्या शास्त्र लख

रखीत॥ संकल्पपशुचा करून घात॥ तेणें येज्ञपती श्री अनंत॥ के
लात्र तनीजबोधें॥ ७५॥ तेथे पुर्णाहुतीशी कारण॥ घालीतां जीव
भावाचें अवदान॥ यज्ञभोक्ता श्री नारायण॥ परमात्मा जाण सुखी
जाला॥ ७६॥ यापरी माझें यजन करूनी या मुनीगण॥ नीवारूनी
जन्ममरण॥ माझी सिधी जाण पावले॥ ७७॥ मुनीश्वरीं साधीली
सीधी [illegible] उधवा लागी त्रीशुधी॥ ते आवया लागी कल्प कृपा
नी [illegible] नी शेधीवक्त सांगे॥ ७८॥ श्लोक॥ खप्पुधवाश्रयति थ
य स्त्रि [illegible] कारो मायां तरापततिनाऽ थेपवर्गयोर्यत॥ जन्मा
[illegible] ोऽस्य यदमातवतस्या किस्यूः रादंतयोर्यदसतोस्ति तदेवमध्ये
टीका॥ मी उधवा येसे लिण तां॥ तुं कोण आहेस तत्वतां॥ येकला ॥ ७ ॥
[illegible]पाची कथा॥ तु जमी आतां सांगेन॥ ७९॥ जन्मस्थीती आणी नीं

सर्व [illegible] त्रीवीध वीकारेंसी त्रीगुण॥ याची आधी ष्टात्री मायाजाण॥ तीसी
नें [illegible] ण तुझेनी॥ ८०॥ मायादी गुणकार्या समस्ता॥ तुं आश्रय पैं सबा
[illegible] ग॥ तुझेनी आंगें यासी चपळता॥ तुं यापरता चीदात्मा॥ ८१॥ मा
झेनी गुण [illegible] म चिळणता॥ तैं प्रपंचासी आली सत्यता॥ हे माया
मय गा [illegible] ता॥ मृगजळता आभास॥ ८२॥ सकळ प्रपंचाचे जें भा
न॥ तें तव मृगजळा समान॥ दीसतही मिथ्या दर्शन॥ वस्तुत्वें जा
ण सत्य नव्हे॥ ८३॥ तुं जन्ममरणापरता॥ त्रीगुणतें नातळता॥
प्रपंचासी आली ह्नता॥ तुंचि नवता तें येक॥ ८४॥ तेची प्रपंचा
ची आली प्रयुक्ती॥ येसी आहे परम प्रतीती॥ उत्पती स्थीती प्र
ळयांती॥ प्रपंचाची वस्ता सत्यत्वें नाही॥ ८५॥ उत्पती आदि

॥९॥ प्रपंचनसे अंतीकाहीउरला नदीसे ॥ मध्येंजोकाहींआभासे ॥ तोमाया
वसेंमीथ्याभुत ॥ ८६ ॥ प्रपंचाआदीपरब्रह्म ॥ अंतीतेचीउरेनीरोपम ॥
मध्येंस्थीतीकाळीहीब्रह्म ॥ मीथ्याभवभ्रमभ्रांतीसी ॥ ८७ ॥ सुषप्ति
धीमृगजळनसे ॥ अस्तमांनीउरलेंनदीसे ॥ मध्येंजेंकाहींआभा
से ॥ तेथेंहीनसेजळलेषु ॥ ८८ ॥ सर्पआधीदोरु ॥ अंतीदोरसाच
रु ॥ मध्येंभासेसर्पाकारु ॥ तोहीदोरुदोररुपें ॥ ८९ ॥ यावरी
आद्यंतीवंचारीतां ॥ वस्तुसत्यप्रपंचमीथ्या ॥ हेंउधवाजाणत
त्वतां ॥ वेदशास्त्रार्थासंमत ॥ ९० ॥ येसीप्रपंचाचीघडमोडी ॥
होतांजन्ममरणकोडी ॥ उधवातुजनलगेवोढी ॥ तुंपरापरथ
डीनीत्यमुक्ती ॥ ९१ ॥ नीर्गुणनीसंगनिर्वीकार ॥ अनुअ ॥९॥

योअक्षर ॥ ब्रह्मअनंतअपरांपर ॥ तेंतुंसाचारउधवा ॥ ९२ ॥ हेयेकोनी
देवाचीगोष्टी ॥ उधवेंबांधलीशकुणगांठी ॥ हरीखेंआनंदनसरे
पोटीं ॥ येकत्वाष्टष्टीनसमाये ॥ ९३ ॥ तुंब्रह्मह्मणजेयदुराजें ॥
तेणेंहरीरत्नाचेनीपुंजें ॥ उधवनाचेस्वानंदभोजें ॥ वैकुंठराज
तुष्टले ॥ ९४ ॥ स्वमुखेंतुष्टोनिश्रीकृष्ण ॥ मजह्मणेंतुंब्रह्मपुर्ण
॥ आजीमीसभाग्यधन्यधन्य ॥ ध्याउनीश्रीचरणवंदीलें ॥ ९५
॥ तुंचिअंगेंपरब्रह्म ॥ येसेंबोलीलातमालशाम ॥ तेचीअर्थी
चेंनीजवर्म ॥ उधवसप्रेमपुसत ॥ ९६ ॥ श्लोक ॥ उधवउवाच ॥
ज्ञानंविशुद्धंविपुलंयथैतत्वैराग्यविज्ञानयुतंपुराणं ॥ आ

१० स्वामि॥ विश्वेश्वरविश्वमूर्त्ते॥ त्वद्भक्तियोगंचमह्दिमृग्यं॥ ८॥ टीका॥
वीश्वेशावीश्वेश्वरा॥ वीश्वमुर्त्ती वीश्वंभरा॥ जेणें पावीजे ब्रह्मसा
क्षात्कार॥ त्या ज्ञाननिर्धारा मज सांग॥ ९७॥ तुसंघेसांगसी ज्ञा
न॥ तें केवळ मुढ जाण॥ सांगे वैराग्ययुक्त तीक्ष्ण॥ जेणे छेदी बंध
न जीवांचें॥ ९८॥ ज्ञानें वीण वैराग्य आंधळें॥ तें अरडी दरडी आ
दळे॥ वैराग्यें वीण ज्ञान पांगुळें॥ युक्ती देखे परी न चळे पुरुषा
थें॥ ९९॥ वीवेक वैराग्य दोन्ही॥ प्रवेशल्यां हृदय भुवनी॥ तो वी
शयावस्था नीरसुनी॥ सोहंपणीं जीववर्ते॥ १००॥ ज्ञानासीन
भेटे वीज्ञान॥ तव न नीरसे जीवपण॥ यालागीं सांगावें वीज्ञान
॥ तें जीवसीवपण नीवारी॥ १॥ असंभावनादोषशुन्य॥ तें बोली ॥ १८॥

जें शुध ज्ञान॥ जें वीपरीतभावनें वीण॥ त्यातें सज्ञान विपुल ह्मण
ती॥ २॥ ऐसें वीशुध वीपुल ज्ञान॥ तद्युक्त वैराग्य वीज्ञाण॥ त्याम
जि तुह्मे जें श्रेष्ठ भजन॥ कृपाकरूनी सांगीजे॥ ३॥ ज्ञान वीज्ञान
वैराग्य स्थीत्ति॥ जुनाट तुह्मी भगवद्भक्ति॥ मज ह्मी सांगावी सुनी
श्चीती॥ कृपामुर्त्ती श्रीकृष्णा॥ ४॥ तुह्मेंउत्तमभक्ती कारण॥ सा
धुपडलें गवेशण॥ धरणें बैसले जीवें प्राणें॥ ते भक्ती सांग
ऐ मज लागीं॥ ५॥ तुह्मी करीतां उत्तम भक्ती॥ त्रीविध तापक्ष
या जाती॥ आपुली ला भेनीज भक्ती॥ उधव तेंअर्थी वीनवीत॥ ६॥
श्लोक॥ तापत्रयेणाऽभिहतस्य घोरे संतप्यमानस्य भवाध्वनीश॥
पश्यामिनान्यच्छरणं तवांघ्रिद्वंद्वातपत्रादमृताभिवर्षात्॥ ९॥

॥टीका॥ जे त्रीवीधतापें तापले॥ जे कामक्रोधीं जर्जर केले॥ आशा त्रिष्णा वीशंचीले॥ नीबुजले जन्ममरणें॥७॥ संसार मार्ग अती घोर॥ दुखें नुलंघवे दुस्तर॥ ऐसे श्रमले जे नर॥ त्यासी नीज छत्र हरीपादपद्म॥८॥ तुझ्या चरणारवींदापरतें॥ शरण न देखों आणीकातें॥ या लागीं कायावाचाचीतें॥ शरण भावार्थे तुज आलों॥९॥ छत्र नीवारी केवळ ताप॥ चरण छत्राचें भीन्न रूप॥ त्रीवीधतापेंसी संताप॥ नीरसुनी व्यापक करी जग॥१०॥ येक शरण नीज चीतें॥ मे.. वैरें मी नव्हे तुतें॥ येक ते भजन भावार्थे॥ येक ते भयार्थे भजले तुज॥११॥ येक ते सुहृद लेखगोत्र॥ येकाचे केवळ श्रीहस्त॥ येका अंगसंग काम तंत्र॥ येक अह्नाधार नेम ॥११॥

स्त॥१२॥ येवं नाना परी वीचीत्र॥ जे हृदि टाकीले चरणछत्र॥ भवभय जे महा घोर॥ त्या समोर होंनशके॥१३॥ भक्त वैरी आणी सुहृद॥ अवघ्यां देणें नीज ऐक्यपद॥ बाप उदारता अगाध॥ तुं स्वानंद बोध सर्वांचा॥१४॥ होम दीजे अग्नीवरी॥ ते अग्नी आपणा ऐसें करी॥ मां अवचटें पडत्यावरी॥ ते ही करी तैसेंच॥१५॥ येवं नाना योगें गोवींदा॥ जे मी नव्हे तुझीया समंधा॥ त्या वीनीरसुनी संसार बाधा॥ समलें नीज पदा तुझे नी॥१६॥ त्या तुझे चरणछत्र येथें॥ नीवारी त्रीवीधतापातें॥ सदा वर्षे परमामृतें॥ शरण चरण ते या लागीं॥१७॥ त्या

त्या संसारभयभेणें ॥ तुझ्या चरणा आलों शरण ॥ त्या भवभयाचें नी
रोपण ॥ उद्धव आपण सांगतु ॥ १८ ॥ श्लोक ॥ दृष्ट्वं जनं संपतितं बि
लेस्मिन् कामाहिना क्षुद्रसुखोरुतर्षं ॥ समुद्धरैनं कृपयापवर्गै
र्वचोभिरासिंच महानुभाव ॥ १८ ॥ टीका ॥ संसार कुहरामाजि जन
॥ गृहदारा कूपीं पडले जाण ॥ त्याही माजी दुःख गहन ॥ काळ
सर्पें जाण खंडीले ॥ १९ ॥ त्या काळसर्पाचें वीख ॥ क्षण क्षण
चढे देख ॥ अभीमानें भुलले लोक ॥ वीषयसुख वांछिती ॥ २० ॥
न वळे काळसर्पाचा पडिपाडा ॥ वीषप्राय वीषय केला गोड ॥
गोडाचा गोड परमार्थ दृढ ॥ तो केला कडु जीवें भावें ॥ २१ ॥ ॥१२॥

षाहुनी वीषयो अधीक वीष केवळ मारक वीषय पुनःपुना
घातक ॥ काळसर्पें लोक भुलले ॥ २२ ॥ वीषय तो केवळ वीष ॥ त्या
लागी भुलले मुर्ख ॥ वीषयांची तृष्णा देख ॥ अधीकाधीक वा
ढवीती ॥ २३ ॥ ऐसे दुःखी नीमग्न जे जन ॥ यांचें करावें उद्धरण ॥
म्हणसी हे करीती साधन ॥ मी उद्धरणें तें करीन ॥ २४ ॥ स्वामी तुझी
कृपा न करितां ॥ कोटी साधनें तें वृथा ॥ तुझी कृपा जाल्यां अच्यु
ता ॥ भववेथा स्पर्शेना ॥ २५ ॥ ऐकें कृपाळुवा श्री अनंता ॥ तुझ्या मो
क्षफळाची कथा तेंचि अमृत तेसीं पानी करा नाथा ॥ जना समस्ता
उद्धरी ॥ २६ ॥ तुझे मुखींचें कथापीयुष ॥ बींदुमात्र लागतां देख ॥
भवसर्पाचें उत्तरे वीख ॥ उपजवी सुखस्वानंदें ॥ २७ ॥ सकळ

॥१२॥ जनाचा वीशईं ॥ लणसी आघोतुझा ठाई ॥ जनमातें प्रार्थितना
ही ॥ देवा येसें काहीं कल्पीसी ॥ २८ ॥ आंधलें अंधकुपी पडतां ॥ दि
खणेनी लावावें संतंथा ॥ तेवी ज्ञानांध दुःखी बुडतां ॥ उधरावा
तलतां मी प्रार्थीतसें ॥ २९ ॥ जन अंधकां जाले लणसी ॥ संसा
रसर्पें ग्रासीलें त्यासी ॥ यालागी वीसरोनी नीजसुखासी ॥
नीशयदुःखासी सोधले ॥ ३० ॥ ऐसीयादीनांसी अनंता ॥
रूपेनें उधरावें तलतां ॥ लणोनी चरणीं ठेवीला माथा ॥ श्री
कृष्णनाथा प्रार्थीलें ॥ ३१ ॥ येकोनी भक्तांची वीनंती ॥ संतो
षला भक्तपती ॥ उत्तम सभेची ज्ञानस्थीती ॥ उधवाप्रती
सांगेल ॥ ३२ ॥ जें सभेस्तां मुख्यत्वें हृशीकेसी ॥ देव ऋषी आ ॥१२॥

दीब्रह्मऋषी ॥ तेथें मीनलेराजऋषी ॥ तपोरासी ज्ञाननीधी ॥ ३३
॥ ते सभेचा ज्ञानमथीतार्थ ॥ उधवासी सांगे श्रीकृष्णनाथ ॥ श्रोतां
आवधान द्यावें तेथें ॥ येकावीनवीत जनार्दना ॥ ३४ ॥ ज्ञान आणी
पुरातनः ॥ वक्ता भगवंत आपण ॥ श्रोता उधव सावधान ॥ काय
श्रीकृष्ण बोलीला ॥ ३५ ॥ श्लोक ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ इत्थं मेतत्पु
राराजा भीष्मं धर्मभृतांवरं ॥ अजातशत्रुः पप्रच्छ सर्वेषां नोऽनु
शृण्वतां ॥ ११ ॥ टीका ॥ तुवां पुसीलें गा ज्यारीती ॥ तैसीयाची गा उपप
ती ॥ धर्में पुसीलें भीष्माप्रती ॥ देखतां शरपंजरीं ॥ ३६ ॥ ऐके त्या धर्मा
चीथोरी ॥ ज्यासी शत्रु नाहीं संसारी ॥ सत्यवादी नीजनीधारी ॥ जो अ
श्रीमंत्री जन्मला ॥ ३७ ॥ कराया पांडवनीर्दळन वज्रदेही हो आ

१४ ।। माआपण । वर्मपुसतांदुर्योधन । धर्मअसत्यवचननबोले । ३८ । ये
साराजायुधीष्टिर । नीर्मळरेंपरमपवीत्र । तेणेंकरूनीयाअत्यादर ।
भीस्मम्हणवीनवीला । ३९ । जोपरमधार्मीकुनीजनीधीरी । जो
स्वधर्मेंधर्मेंव्रतधारी । जोयावज्जन्मब्रह्मच्यारी । जोमाहासुरीव
दीजे । ४० । नमोडतांगुरूत्याचीपायरी । जोपरशरामेंसीयुधक
री । परीकासीश्वराचीकुमारी । जोनकरीचीनोवरीब्रह्मच्यर्यें ।
४१ । धनुर्वीदेसीगुरूपरशराम । जोरणींजीतीलाकरूणींनेम ।
तेणेंसंतोशौनीपरम । आपुलेनामआंकणघाली । ४२ । अधीक
संतुष्टेपरशराम । माझ्याब्रह्मचर्याचानेम । भीष्मांतुजकदा
बाधीनाकाम । वरदपरमदीधले । ४३ । जनकसंतोशकार ।। १४ ।।

णें । आपुलेंतारूणेंपेंदीधलेंजेणें । वार्धक्यघेऊनीआपण ।।
सुखीकरणेंशंतनु । ४४ । पीत्यानेंदीधलेंआसीर्वादा । ज्याकेंभी
ष्मांअतीप्रबुधा । वार्धिकीक्षीणशक्तीचीआपदा । तितुजकदा
वाधीना । ४५ । यालागीजंवजंवह्मातारपण । तंवतंवत्यासी
प्रतापगहन । काळाचीशक्तीखुंटलीजाण । नकरवक्षीणभी
ष्मासी । ४६ । यालागीतोडरीकाळकाम । आंकणारीघाला
परशराम । त्याचीधार्मीष्टिवरीष्टधर्म । हेंसाजेंनामभीष्मासी । ४७
ज्याचीयप्रतीज्ञेचानीर्धारी । देवासीलाऊनीयाहारी । नीशस्त्रीक
रीशस्त्रधारी । चक्रूडीथोरीप्रतीज्ञेची । ४८ । नमोडतांभजनम
र्यादा । युधीमीसकळागोवींदा । हारीलाऊनीमुकुंदा । चरणा

रविंद लागला ॥४९॥ आणावाउनीनी धरिं ॥ शस्त्रास्त्रें सांडाली
दुरी ॥ पुढती बाणें भेदीतां जी व्हारी ॥ शस्त्र करीन धरीची ॥ ५० ॥ बाण
कडतरळें जी व्हार ॥ वीकळता देखोनी या थोर ॥ भीष्में करुनी
यांनी जनी धरि ॥ जाला तत्पर देहत्यागा ॥ ५१ ॥ हें दक्षणायणें अ
ती घोर ॥ भीष्में येकतां उत्तर ॥ काळासी करुनी यां दुर ॥ निज
स्वशरीरं जीकीलें ॥ ५२ ॥ मग नीजात्म नीजनी धरिं ॥ भीष्म पहु
डला शरपंजरी ॥ त्यातें युधीष्टीर प्रस्न करी ॥ माहा रुषी स्वरीं
परवारला ॥ ५३ ॥ आप्तलोमस्तकळां देखतां ॥ जाला युधिष्टिर पु
सता ॥ तेची पुरातन कथा ॥ तुज मी आतां सांगेन ॥ ५४ ॥ श्लोक ॥
निहतेभारते युध्धे सुहृन्निधनविक्लवः ॥ श्रुत्वा धर्मान्बहु ॥१५॥

न्यश्वान्मोक्षधर्मानपृछत ॥ २ ॥ टिका ॥ मी सीकवीतां श्रीकृष्ण ॥
तेंन मनी ची दुर्योधन ॥ मामवजीतां आपण ॥ तऱ्ही दुष्टपण सां
डीना ॥ ५५ ॥ येवं दैवबळें कुरुक्षेत्री ॥ कोरवां पांडवां जुंझारी ॥
सापत्य दुर्योधनादी वैरी ॥ सहपरीवारी मारीले ॥ ५६ ॥ सुधनी
वर्तलयां पाठिं ॥ धर्म बैसतां राज्यपटीं ॥ तेणें अभीमान घेतला
पोटीं ॥ माहा दोसी श्रेष्टी मी येक ॥ ५७ ॥ मी राजा बैसतां आपण
॥ त्तुणें म्यां मारीला गुरु ब्राह्मण ॥ म्या मारीला कर्ण दुस्यास
न ॥ राजा दुर्योधन म्या मारीला ॥ ५८ ॥ उत्पतीस्थीती प्रळकर्ता
॥ र्इश्वर जाण न त्वता ॥ तें साडुनी सर्वथा ॥ अहं कर्ता ह्मणु
न धर्म ॥ ५९ ॥ दिहोंनी मानाचे खटाटोपीं ॥ धोर होउनी यां

१६ अनुतापी॥ गोत्रहत्यारामाह्लापापी॥ ऐसेंआरोपीनीजमाथां॥
६०॥ त्यासीघावीयासमाधान॥ समयोभीष्माचेंनीर्याण॥ तिथे
नेउनीम्यांजाण॥ धर्मेंकेलाप्रश्नतेंथ्येक॥ ६१॥ राजधर्मदानध
र्म॥ पुसीलेतेएंआत्मधर्म॥ मोक्षलेंपुसीलेमोक्षधर्म॥ उत्तमो
त्तमतेपरीयेसा॥ ६२॥ श्लोक॥ तानहंतेऽभिधास्यामिदेवव्रत
मुखाछ्रुतान्॥ ज्ञानवैराग्यवीज्ञानश्रद्धाभक्त्युपबृंहितान्
॥१२॥ टीका॥ तेभीष्ममुखीचेमोक्षधर्म॥ म्यांपरिसीलेअतीउ
त्तम॥ जेनीरसीभवभ्रम॥ सकळकर्मदाहक॥ ६३॥ ज्ञानवी
ज्ञानश्रद्धाभक्ती॥ अनीत्यनाशेवैराग्यस्थीती॥ भीष्मेसां
गीतलेंधर्माप्रती॥ तेमीतुजप्रतीसांगेन॥ ६४॥ भीष्मासी ॥१६॥

लाएंदेवव्रत॥ तेएंदेवावरीठेउनीचीत॥ शरपंजरीसुनीश्चीत॥
नीजात्मयुक्तपहुडला॥ ६५॥ तेणेंसांगीतलेमोक्षधर्म॥ त्यांतुमो
क्षलेंज्ञानप्रथम॥ तेज्ञानसांगेपुरुषोत्तम॥ अतीउत्तमअवधा
रीं॥ ६६॥ श्लोक॥ नवैकादशपंचत्रीन्भावान्भुतेषुयेनवै॥
ईक्षेताऽथैकमप्येषुतज्ज्ञानंममनिश्चितं॥१४॥ टीका॥ प्रकृ
तीपुरुषमहत्तत्व॥ पंचतंन्मात्रासुक्ष्मस्वभाव॥ अहंकारेंस
गटनाव॥ तत्वेंभवहेसंख्या॥ ६७॥ येकादशबोलीजेते॥ अ
करांइंद्रीयेयेथें॥ पंचतेपंचमहाभुतें॥ तीनतेंनीश्चीततीन्हीगु
ण॥ ६८॥ हेतत्वसख्यानुएखुण॥ गणीतांअठावीसजाण॥
येंसर्वभुतीसमान॥ तत्वेंजाणवर्तती॥ ६९॥ हीरण्यगर्भादीस्त

॥१७॥ वरांत ॥ तत्वेंसमानगास्समस्त ॥ अदीकन ऐनांही येथे जाएनी
श्चीतनधवा ॥ ७० ॥ तैसेंचिगाजीवचैतन्य ॥ प्रतीबींबलेसमस
मान ॥ जेनावरूप अभीमान ॥ सर्वासीजाएप्रकाशक ॥ ७१ ॥ चि
त्ररिविहिरीसागरी ॥ चंद्रमाप्रतीबीबसमचिधरी ॥ तेवीब्र
ह्मादीमशककवरी ॥ जीवतत्वशरीरीसमसाम्य ॥ ७२ ॥ भुतेंसम
चैतन्ये ॥ येकात्मादेखवएें जाए ॥ यानावगास्शुधज्ञान ॥ माझ्ग
ली जाएनीश्चयो ॥ ७३ ॥ आतांवीज्ञानाचेंलक्षएा ॥ तुजनी
सागेनसंपुर्ए ॥ तेश्लोकार्धेनीरूपएा ॥ स्वयेंनारायेएसा
गत ॥ ७४ ॥ श्लोकार्थ ॥ एतदेवहिविज्ञानंनतथैकेनयेनयत्
॥ टिका ॥ पुर्वीदेखतेनीस्वभावें ॥ आपकवस्तुनीयेंसर्वी ॥ ॥१७॥

आपालीआहेतीदेहादीतत्वें ॥ हेंमानीजीवेंभावेनीश्चीत ॥ ७५
॥ जेवीकांघटमात्रास ॥ सबाह्यव्यापकआकाश ॥ तेवीसकळ
प्रपंचास ॥ चीदाभासव्यापक ॥ ७६ ॥ येसेंजेकांशुद्धज्ञान ॥ तेंज्ञे
यप्राप्तीचेंकारएा ॥ ज्ञेयपावलेयांजाएा ॥ हारपेआपएा हतीसी
॥ ७७ ॥ ज्ञानेंकगम्यवस्तु जेयाल्यागी तेंज्ञेयपलएीजे ॥ ज्ञेयपा
वलीयांज्ञानन्हाज ॥ जेविकासुर्यखद्योत ॥ ७८ ॥ जळीरीघा
लयांलवएा ॥ लवएपएामुकेजाएा ॥ तेविज्ञेयपावलीयां
ज्ञान ॥ ज्ञातेपएाहारवी ॥ ७९ ॥ ज्ञेयपावलीयांसम्यक ॥ स्व
रूपचीन्मात्रेकयेक ॥ तेथेंमीथ्याव्याप्यव्यापक ॥ साधक
बाधकअसेना ॥ ८० ॥ जेवीउगवलीयांगभस्ती ॥ सतारा

॥१८॥ लोपे राहीणी पती। तेवी जगें सी ज्ञान संपत्ती। ज्ञेयाचे प्राप्ती पुढें लो
पे ॥८१॥ येसें अपरोक्ष नव्हतां सांग। देहादी प्रपंचाचें लिंग। आत्मया
वेगळें देखे जग। शब्दें लग बग ब्रह्मज्ञाना ॥८२॥ शुध शाब्दीक
जें ब्रह्मज्ञान ते हो गुणात्मक जाण। वस्तु नीराकार नीर्गुण
॥ जन्ममरण तीसी नाही ॥८३॥ त्री गुण ती तुके नासीवंत।
येची वीस्वी चें अस्तत्व सांगता हे श्रीकृष्णनाथ। अंतवंत सा
कार ॥८४॥ श्लोक उत्तरार्ध॥ स्थित्युत्पत्त्यप्यया न्यश्चज्ञावाना
त्रिगुणात्मनां ॥१५॥ टीका॥ जरी नसतें नासीवंत। तरी सगुण
मानुष्हें सत्य। उत्पत्ती स्थीती नीदानवंत। जाण येथे त्री गुणची ॥१८॥
॥८५॥ रजोगुणें होय उत्पती। सत्वगुणें की जे स्थीती। तमो

गुणें नासी अंती। हे गुणप्रवृत्ती स्वभावो ॥८६॥ या गुणामाजी वस्तु
असे जीचेनी गुणकार्य प्रकाशे। परी जन्ममरणादी दोशें। अलि
प्त वसे अवीनासी ॥८७॥ जेतीन्ही गुणा आश्रयभुत। जीचेनी गु
णकार्य वर्तत। ते वस्तु गुणातीत। तेची सांगत श्रीकृष्ण ॥८८॥
श्लोक॥ आदावंते च मध्ये च सृज्यात्सृज्यं यदन्वियात। पुन
स्तत्प्रतिसंक्रामे यच्छिष्येत तदेव सत ॥१६॥ टीका॥ गुणा आदी
मध्ये अवसानी। सृष्टि उत्पती स्थीती नीदानी। जे असे अवी
नासपणें। तें तें मी मानी सत्य तें ॥८९॥ तेची सत्य ॥ असें। ज्या
चेनी आधारें जग वसे। जे जगास बाहे भरलें असे। जगप्रका
शे ज्याचेनी ॥९०॥ हें जग ची होय जाय। परी तें संचलें ची।

१९ ॥ आहे ॥ ऐसि जे नीत्य वस्तु आहे ॥ ते तुं पाहे सत्यतें ॥ ९१ ॥ जैसे घट मठ
होती जाती ॥ परी आकाश आहे सरु जगती ॥ तेवी ब्रह्मांड क्षयो
उत्पती ॥ वस्तुची स्थीती संचली ॥ ९२ ॥ जेवी आकारापुर्वि सोनें
॥ अलंकारी सोने सोणेपणें ॥ अलंकार नासी ता सोनेपणें ॥ जेवी
कां सोनेंनी जस्थीती ॥ ९३ ॥ तेवी आकळुनी चराचर वस्तु अ
सि खंडाकार ॥ होतां जातां आकार वीकार ॥ वस्तु अणुमा
त्र विकारेना ॥ ९४ ॥ येसी जे वस्तु अखंडपणें ॥ ती याठाई आ
दीप्रमाणें ॥ यिहिं प्रमाणी वस्तु जाणने ॥ प्रपंच सांडणें मी
थ्या तें ॥ ९५ ॥ श्लोक ॥ श्रुतिः प्रत्यक्ष मैतिह्य मनुमानं चतुष्टयं ॥
प्रमाणेषु अनवस्थानाद्विकल्पात्स विरज्यते ॥ १७ ॥ टीका ॥ ॥ १९ ॥

२० ॥ तेवी वस्तु येक चीद्घन ॥ तेथे अमे मत्तवाद गरुन ॥ ले अनुन्योकिं वा गुण ॥
कर्मधर्माचरणे हे मिथ्या ॥ २ ॥ यापरी करीतां अनुमान ॥ मीथ्या प्रवृती प्र
पंच ज्ञान ॥ हें वेदांतमत प्रमाण ॥ सत्य जाण उध्दवा ॥ ३ ॥ तंतु वेगळा
पट कहीं ॥ योजेनां आणी केठाई ॥ तेवी ब्रह्मावेगळा पाहीं ॥ प्रपंच
नाही सत्यत्वें ॥ ४ ॥ चहु प्रमाणि प्रपंचस्थीती ॥ मीथ्या साधील्ती नी
श्चीती ॥ त प्रपंचाची वीषयासक्ती ॥ सांडुनी वीरक्ती धरावी ॥ ५ ॥ ये
ची वीशी चेंनी रोपण ॥ स्वयें सांगतां हृषीकेश्न ॥ उभयलोकीं वीषय
ध्यान ॥ ते मीथ्या जाण अमंगळ ॥ ६ ॥ श्लोक ॥ कर्मणां परिणामित्वा
दाविरिंच्यादमंगलं ॥ विपश्चिन्नश्वरं पश्येददृष्टमपि दृष्टवत् ॥ १८ ॥
टीका ॥ करुनी कर्माचिं साधन ॥ पावीजे लोक तो नश्वर जाण ॥
आदी करुनी ब्रह्मसदन ॥ नश्वरत्वें जाण अमंगळ ॥ ७ ॥ तेलोकीं ॥ २० ॥

वैकअद्वैतब्रह्मपाहीं॥ दुसरेंआणीककांहींनांही॥ प्रपंचमी
थ्यावस्तुसही॥ हेंप्रमाणपाहीं वेदवाक्ये॥ ९६॥ प्रत्यक्षदेखी
जेआपण॥ देहादीकाचें नश्वर पण॥ हें दुसरेंगा प्रमाण॥ क्षणी
कलजाणप्रपंच॥ ९७॥ मार्कंडेयोआणि भृशुंडी॥ येहीं प्रपंचाची
राखोंडी॥ देखीलीगा रोकडी॥ वेळा कोटिकल्पांती॥ ९८॥ महाज
नप्रसीध्द हें श्रवण॥ प्रपंचासी क्षणीकत्वपण॥ हें तीसरें गा प्रमा
ण॥ [illegible]॥ उध्धवा जाणअतीगुह्य॥ ९९॥ शास्त्रप्र
सीध्दीअनुमान॥ मीथ्याप्रपंचा चें भान॥ दीसे मृगजळा समान
॥ वस्तुता जाणअसेना॥ २००॥ दोरदोररूपें साचार॥ भ्रमें भासे
नानाकार॥ कापुष्पसर्पकीं मोत्यांहार॥ नाजळधारजळाची॥१

चें सुख गहन॥ तेंवीषेंरांधीलें जैसें अन्न॥ खातांगोडपाकीमरण॥ तेंवी
अधःपतनस्वर्गस्था॥ ८॥ जैसादेखीजाक्लोकयेथें॥ तैसाचीस्वर्गभो
गतेथें॥ दोन्हीजाण अंतवंत॥ नाशप्राप्तदोंहींसी॥ ९॥ कांळीपांढरी
दोन्हीसुनीं॥ जेवीसमअपवीत्रपणीं॥ तेंवी ईहपरलोकदोन्ही॥
नश्वरपणीं समान॥ १०॥ यिहामुत्रभोगासक्ती॥ यापरीधरावीवी
रक्ती॥ यानांववैराग्यस्थीती॥ जाणनीश्चीतीउध्धवा॥ ११॥ मागी
लतुझीप्रस्नस्थीती॥ पुसीलीहोतीमाझी भक्ती॥ तेंमीसांगे
नतुजप्रती॥ येथानीगुतीनीजभावें॥ १२॥ श्लोक॥ भक्तियोगः पुरै
वोक्तः प्रीयमाणायतेनघ॥ पुनश्चकथयिष्यामिमद्भक्तेः कार
णंपरं॥ १९॥ टीका॥ पुर्वींभक्तीचीमहंती॥ तुजसांगीतलीनीज

२१ नीश्चीती ॥ ते भक्तीची तुज अतीप्रीती ॥ तरी मी मां गुता सांगेन
॥१३॥ ऐकें उधवा पुण्यमुर्ती ज्यासी आवडे माझी भक्ती ॥ तो म
ज पढीयें त्री जगती ॥ भजनपर आर्त्ती मज्ज क्ता ॥१४॥ ते भक्तीचे
नीज लक्षण ॥ प्रथम भुमीका आरंभुण ॥ देवसांगता हे आ
पण ॥ येथें सावधान द्यावें श्रोतां ॥१५॥ श्लोक ॥ श्रद्धामृतकथा
यां मे शश्वन्मदनुकीर्त्तनं ॥ परिनिष्टा च पुजायां स्तुतिभि:
स्तवनं मम ॥२०॥ टीका ॥ अमृतरुप ज्या माझ्या कथा ॥ श्रधा
युक्त श्रवण करीतां ॥ फाकें करुनीयां अमृता ॥ गोडी भक्ती
पंथा तत्काळ लागे ॥१६॥ अमर अमृतपान करीती ॥ तेही
सेखी मरोनी जाती ॥ माझें कथामृत जे सेवीती ॥ ते नागवती ॥२१

कळीकाळा ॥१७॥ सेवीतां कथासारांमृत ॥ अतीशयें सी जाले
उन्मत्त ॥ मातले भरणतें मारीत ॥ धाकें पळे समस्त संसार ॥१८
॥ सेवीतां कथामृतसार ॥ मज्ज भावें रंगलें अंतर ॥ तें माझे गुण मा
झें चरीत्र ॥ गाती सादर उल्हासें ॥१९॥ माझीं नावें माझीं पदें ॥
नानां छंद अद्वैतबोधें ॥ कीर्त्तनी गाती स्वानंदें परमानंदें दुळ
ती ॥२०॥ प्रेमसंभ्रमाचे मेळीं ॥ गर्जती नामाच्या कल्लोळीं ॥ ना
मांसरीसी वाजे टाळी ॥ जाली होळी महा पापां ॥२१॥ ऐसी या
कीर्त्तनाच्या आवडी ॥ जाली प्रायश्चीत्तें देशधडी ॥ तीर्थें लो
नीठेली बापुडीं ॥ फीटली सांकडी जपतपा ॥२२॥ ऐको नकीर्त्तना
चा गजर ॥ ठेला यमलोकीचा व्यापार ॥ रीका मे यम कींकर ॥ य

२२ ‖ मपाशभारत्नपवीले ‖ २३ ‖ देखोनी कीर्त्तनाची गोडी ‖ देवांसा
गे लवडसवडी ‖ वैकुंठीहुनी घातली उडी ‖ आती तांतडी स्वा
नंदे ‖ २४ ‖ ऐसा कीर्तनाचा गजर ‖ करीतां नीत्य नीरंतर ‖ त्या
आधीन मी श्रीधर ‖ भुललों साचार कीर्तनीं ‖ २५ ‖ जैसी कीर्त
न तैसी पुजा ‖ आदरें पुजी गरुडध्वजा ‖ पुष्पादी संभार समज्ञा
‖ आती वोजा घवघवीत ‖ २६ ‖ आती नीष्ठा सावधान ‖ या परी
करी माझें भजन ‖ माझी स्तुती माझें स्तवन ‖ करी का माझें एज
उनेदी ‖ २७ ‖ श्लोक ‖ आदरः परिचर्यायां सर्वांगैरभिवंदनं ‖
मद्भक्तपुजाभ्यधिका सर्वभुतेषु मन्मतिः ‖ २१ ‖ टीका ‖ इंद्रियें वे
चली पुजावी ध्यानें ‖ वाचा वेचली हरी कीर्तनें ‖ हृदय वेचलें ‖ २२ ‖

माझेनी ध्यानें ‖ अष्टांग नमन वेचलें ‖ २८ ‖ ऐसा आत्यादरें वाडें कोडें ‖
सबाह्य वेचला मजकडे ‖ माझे भक्त देखील त्यांपुढे ‖ हरीखें मजकडे
यवाची वीसरे ‖ २९ ‖ माझे भक्त येती घरा ‖ तैंची पर्वकाळ दीवाळी दस
रा ‖ तेथें तीर्थ धावती माहेरा ‖ जेवीं सासराहुनी कारी ‖ ३० ‖ पाहावया
भक्तपुजेची आवडी ‖ सनकादीकांची पडे उडी ‖ नारद तुंबरादांची
कोडी ‖ चढोवढी धांवती ‖ ३१ ‖ तेथें सीध्य येती आलोटी ‖ सुरवरां
चें टेंकुटे ‖ माहानुभावांची मांदीदाटे ‖ पीतरें नेटें धावती ‖ ३२ ‖ विद्या पाटे
सीरी धावान घडे ‖ वीधी नीबुज त्या मागें पुढें ‖ माझ्या भक्तपुजेचें
नीज कोडें ‖ दारापुढें थाटदाटे ‖ ३३ ‖ मद्भक्तपुजेची या उल्हासा ‖
मजठक पडे हृषीकेशा ‖ यितरांचा पाडु का ऐसा ‖ भक्तपुजनीं ऐ

२३ सामहीमा आहे ॥ ३४ ॥ मागें सांडुनी माझी पुजा ॥ जेणें मद्भक्त पुजी
लेवोजा तेणें पुजीलें मज अधोक्षजा ॥ सरूपरी वारें समजासमवे
त ॥ ३५ ॥ प्रतीमा माझ्या अव्यक्ती ॥ भक्त माझ्या सचेतन मुर्ती ॥ त्या
सी पुजीलिया मि श्रीपती ॥ येथानीगुती संतोषे ॥ ३६ ॥ जैसा भाव म
द्भक्ती ॥ तोचि भावो सर्वभुती ॥ नानाकार भुताकृती ॥ परी आत्म
स्थीती अवीकार ॥ ३७ ॥ दीसे देहाकार मंडली ॥ तितें लाणती रांड
ली ॥ परि स्वात्माची रांड नाही जाली ॥ असेसें चली आत्मस्थीती
॥ ३८ ॥ वक्र आलीं दीर्घवर्तुळ ॥ दीसती भीन्नभीन्न ईगळ ॥ परी
अग्नीये कचि केवळ ॥ तेवी भुतेंसकळ मद्रूपे ॥ ३९ ॥ चीत्रा
माजी नानाकृती ॥ पाहातां अवघा येकी भींती ॥ तेची मी चीदा ॥ २३

त्मा सर्वभुती ॥ नीज भावें नीश्चीती जाणावा ॥ ४० ॥ सांडुनी अहंकार
दुजा ॥ सर्वभुती भाव माझा ॥ हे उत्तमोत्तम माझी पुजा ॥ मज अधोक्ष
जा पुढीयंती ॥ ४१ ॥ ऐसी जो माझी पुजा करी ॥ तो मज पढीयंता भा
री ॥ मी सर्वांगे राबें त्याच्या घरी ॥ तो मज वरी मी रासी ॥ ४२ ॥ त्याच्या
चेष्टाची गती ॥ तिची माझी भजनस्थीती ॥ हे चीत्स्वमुखें श्रीपती ॥
उधवाप्रती सांगत ॥ ४३ ॥ श्लोक ॥ मदर्थेंऽगचेष्टा च वचसा मद्गु
णेरणं ॥ मय्यर्पणं च मनसः सर्वकामविवर्जनं ॥ २४ ॥ टीका ॥ लौ
कीक शरीर कर्मगती ॥ तद्द्वारा नीफजे माझी भक्ती ॥ अभीनव
माझी भजनस्थीती ॥ सांगो मी कौती उधवा ॥ ४४ ॥ स्वधर्मकर्म
क्रीया करणें ॥ तेही अर्पी मज कारणें ॥ मजवेगळें काही नेणें ॥

भा०ए०

॥२४॥

करूनेणेअनुमात्र॥४५ बैसोनीयांलोटवटी॥सांगताहीलो
कीकागोष्टि॥त्याहीमाजीकीर्त्तनेंउठि॥मज्जुणेंगोमटीउत्तमी
वाचा॥४६ सर्वइंद्रीयांचीस्फुर्तीती॥सरुजनीपजेमाझीभक्ती
॥माझेंनाममाझीकीर्तीवाचारीतीराहोंनेणे॥४७॥मना
सीआवडेजेकांही॥तेंतेंअर्पीमजचीपाहीं॥[illegible]॥आपुलेंमन
हीमाझ्याठाईंसमर्पी॥४८ माझास्वरूपाच्याठाईंजाणे॥केंवी
घडेमनाचेंअर्पणे॥तेचीवीशीचेंनीरुपणे॥स्वयेंश्रीकृष्णसांग
त॥४९॥श्लोक॥मदर्थेर्थपरित्यागोभोगस्यचसुखस्यच॥इष्टंद
त्तंहुतंजप्तंमदर्थंयद्व्रतंतपः॥२४॥टीका॥मीपरमात्मापरमस्वार्थ
॥ऐसाकरुनीयांनीश्चीतार्थ॥वीचीत्रीधनधान्यसमर्थ॥परमा ॥२

र्थसाधावया॥५०॥परमार्थसाधावयाअव्यंग॥साचारपोटीचावीतराग
॥मीभेटावयाश्रीरंग॥सकळाभोगसांडीती॥५१॥छत्रचामरहस्तीघो
डे॥त्यागुणीहोतीगातघडेऐसेंवैराग्येधडफुडे॥मजरोकडेपाहावया
॥५२॥माझेंपावावाआनीजसुख॥द्रव्यदारापुत्रसुख॥त्यागुनीसांडीती
नीःशेष॥यापरीदेखअनुतापी॥५३॥आवडीकरीतीमाझेंभजन॥वीस
रेभोगाचीआठवण॥माझेप्राप्तीलागीजाण॥रीताक्षणजावोनेंदी॥
५४॥माझेनीउद्देशेंपरम॥करीश्रौतस्मार्तस्वकर्म॥अग्नीहोत्रादी
यागहोम॥व्रतनेममजलागी॥५५॥माझेटाकावयाचिद्रूप॥गायत्री
आदीमंत्रजप॥माझेंपावावयानीजस्वरूप॥दुस्तरतपआचर
ती॥५६॥मीवीश्वात्मावीश्वमुखी॥वीश्वंभरहोयसुखी॥याला

गीतोदानमुखी ॥ करी अदक्षप की अंनदान ॥ ५७ ॥ हृदयीं मी स्वतसी
धू जाणे ॥ त्या माझें करूनी आवाहन ॥ आपण करी जे भोजन ॥ ते
हीं मदर्पणें तो करी ॥ ५८ ॥ कवळ कवळां हरिस्मरणें ॥ ते अन्न वि
होय ब्रह्मपूर्ण ॥ यापरि माझे भक्त जाणे ॥ कर्म मदर्पणें स्वयें करी
ती ॥ ५८ ॥ ऐसी सर्व कर्में कृष्णार्पणें ॥ सर्वदा करी जो आपण ॥ त्याचें
मन होय मदर्पण ॥ तेंची निरूपण देव सांगे ॥ ५९ ॥ श्लोक ॥ एवं ध
र्मैर्मनुष्याणामुद्धवाऽऽत्मनिवेदनं ॥ मयि संजायते भक्तिः को
ऽन्योऽर्थोऽस्याऽवशिष्यते ॥ २४ ॥ टीका ॥ सर्व कर्म मदर्पणें करी
तां शुद्ध होय मन ॥ जेंवीं लोह कामवीतां जाणे ॥ होय दर्पण सो
ज्वळ ॥ ६० ॥ पुटी घालीतां सुवर्ण ॥ आधीक तेजा चढे जा ॥

ण ॥ करीतां वस्त्र क्षाळण ॥ स्वछपण धोवटीं ॥ ६१ ॥ तैसे सर्वकर्म मद
र्पण ॥ करीतां नीर्मळ होय मन ॥ ते काळीं मनाचें अर्पण मद्रूपी
जाण होऊं लागे ॥ ६२ ॥ पुरदाटलीयां सरीतांसी ॥ सवेंग टाकी तांसिं
धुसी ॥ तेंवी नीर्मळ मनासी ॥ माझ्या स्वरूपासी पावले ॥
॥ ६३ ॥ माझ्या स्वरूपीं मनाची स्थीती ॥ तें आर्त जीज्ञास अर्था
र्थि ॥ हे तीनी ते काळीं हारपती ॥ माझी चौथी भक्ती उल्हा
से ॥ ६४ ॥ माझें भांडवली मजयेकी भक्ती ॥ तेथें दुजी तीजी
आणी चौथी ॥ हे साधकांची साधकभ्रांती ॥ बहुत भक्ती
मज नाही ॥ ६५ ॥ तेची माझी मुख्य भक्ती ॥ ये ऐसे साधने होय
प्राप्ती ॥ जी भक्तीस्तव भक्त म्हणवीती ॥ ब्रह्मादी उमापती सन

कादीक ॥ ६६ ॥ नीशे जमावळत्यां अहंकृती ॥ भुतें नी जात्मरु
पदी सती ॥ माझ्या स्वरूपाची सळजस्थिती ॥ ते माझी भक्ती
उधवा ॥ ६७ ॥ ते भक्ती च्यालेश स्थिती ॥ आर्त जीज्ञास अर्था
र्थी ॥ प्रकाशले वर्तती ॥ नीज स्वार्थी साधका ॥ ६८ ॥ हेची आ
र्तचा वीषई ॥ आर्ती ते प्रकाशी पाही ॥ मग आर्त ऐसें ज्याच्या
ठाई ॥ नावांची नवाई उपती हें ॥ ६९ ॥ रोगी याना व आर्तता ॥
हें व्याख्यान नव्हे परमार्था ॥ भगवत्प्राप्तीची तीव्र वेथा ॥ ते आ
र्तता परमार्थी ॥ ७० ॥ जो भगवंताचे प्राप्ती लागी ॥ कडाघा लुधां
वेवेगी ॥ कांरी घोंपा हे जळ तेआगी ॥ तो आर्त सवेगी बोलीजे
॥ ७१ ॥ आर्ताची स्थिती ऐसी ॥ जीज्ञासु नीवारी त्यासी ॥ म ॥ प

नुष्य देहो ब्रह्मप्राप्ती सी ॥ तो आत्मरुते मीन को योजु ॥ ७२ ॥ मागी
ल भक्तें केंला एरीती ॥ जाणेनी पावले भगवद्भक्ती ॥ जीवें भावें त्या
वीवरी युक्ती ॥ जीज्ञास नीश्चीती त्या नांव ॥ ७३ ॥ मज जाणावयाची
ऐसी आश ॥ ते वीशुध ह्मणती जीज्ञासा ॥ ते हो प्रकाश माझ्या
भक्ती प्रकाश ॥ मी जीज्ञास ऐसा ते एं जाणें ॥ ७४ ॥ ब्रह्मप्राप्तीकां
युक्ती चा ठसा ॥ त्या नांव शुध जीज्ञासा ॥ वेद शास्त्र जाणे वदा
उसा ॥ लोकी की जीज्ञासा ती नांवं ॥ ७५ ॥ सर्वा थिमी ची अ
र्थन ॥ शुध अर्थार्थी त्या नांवें जाण ॥ ह्मणती अर्थार्थी द्रव्यका
मन ॥ ते मंद व्याख्यान प्राकृती ॥ ७६ ॥ दृष्टी पडे नाना अर्थी
जोवी वंचु नीलावी परमार्थी ॥ त्या नावें बोलीजे अर्थार्थी ॥

त्यातेंही नीजभक्तीप्रकासी माझी ॥ ७७ ॥ येवं आर्तजीज्ञास अर्था
र्थी ॥ त्यांतें प्रकासी माझी सहजभक्ती ॥ तीतें भक्त चतुर्थ मानी
ती ॥ अधीकार स्थीती विभागें ॥ ७८ ॥ भक्त कल्पनेची या भांती ॥
माझी भक्ती चतुर्थ मानीती ॥ ते मी थ्या गा वदंती ॥ माझी नीजभ
क्ती येकली ॥ ७९ ॥ ऐसी येनीजभक्तीची त्राती ॥ आत्मनीवे
दनाची येस्थीती ॥ उध्यवा म्यां तुज प्रती ॥ यथानीगुती नीरूपी
ली ॥ ८० ॥ माझी येनीजभक्तीचें सार ॥ भक्त पावले जें साचार ॥
त्याचे सर्वही व्यापार ॥ मदाकार होउनी ठाती ॥ ८१ ॥ तो जें उता
वा सपाहे ॥ ते दीक्षा मी होउनी ठाये ॥ तो जें उती चालवी पाये ॥ ते ॥२
धरा मी होय धराधरू ॥ ८२ ॥ तो करू बेसल्यां भोजन ॥ षडुरस

मी होय आपण ॥ त्यासी करावया प्राशन ॥ नीजजीवन मी होय ॥ ८३
॥ त्यासी चालतां नीजपदीं बोध दर्शन चिवारी तां मांदी ॥ शांतीपाय
घडी याघाली आंधी ॥ करी पदोपदीं नीबलोण ॥ ८४ ॥ शमदम आ
ज्ञाधारी ॥ हात जोडुनी उभे द्वारी ॥ रीधीसीधी दासी घरीं ॥ [illegible]
[illegible] ॥ वीवेकु कामारी धरी स
दा ॥ ८५ ॥ त्याचा बैसता अवकाश ॥ आंगें मी होय हृषीकेश ॥ तो
नीजावयासावकाश ॥ समाधी त्यास आथुरी ॥ ८६ ॥ तो काहीं
बोलबोले ॥ तेनी शब्द शब्दा आले ॥ या लागि श्रोत्यांसी वहीले
॥ होय भलें समाधान ॥ ८७ ॥ तो अवलीळा बोले बोठी ॥ शब्द
सवें माझी गोडी उठी ॥ श्रोत्यांसी तेथे पडे मीठी ॥ स्वभावें गोष्टी

ऐकतां ॥ ८८ ॥ चढतां परेच्या उपरी ॥ वैकुंठकैलासादि पायरी ॥ उन्मनी
घालुनी बाहेरी ॥ सुखसेजारी तो पहुडे ॥ ८९ ॥ मीळोनी यां मुक्ती
च्यारी ॥ पाणी वाहाती त्याच्या घरी ॥ श्रीसहीत राबे मी हरी ॥ येरा
ची थोरी कोण पुसे ॥ ९० ॥ अवचटें येत्या त्या मुखासी ॥ म्हणे जाय
तुं उधव रत्नासी ॥ तो माथा वाहे हृषीकेशी ॥ शेब्दें नीजधामासी
पाववी वेगी ॥ ९१ ॥ जे पावले माझी सहज भक्ती ॥ त्याचे केळे मं
पाळी श्रीपती ॥ त्याची भजे अनन्य प्रीती ॥ सांगो कीती उधवा ॥
९२ ॥ बहु बोलीं काय कारण ॥ मी देहो तो आत्मा जाण ॥ तो मा
झा जीव प्राण ॥ हे जाणती खुण नीजभक्त ॥ ९३ ॥ नांदतां सह
ज भक्ती आंत ॥ मी देवो तो माझा भक्त ॥ यन्हवीं मी त्या सगळा

आंत ॥ तो समस्त भजमाजी ॥ ९४ ॥ नीजभक्त भजभी तरी ॥ मी
त्या आंत बाहेरी ॥ ऐसे समरसे नांदों भारी ॥ वेगळे बाहेरी नाम
मात्र ॥ ९५ ॥ माझ्या स्वायोज्या जे आले ॥ ते मी ची होउनी ठेले ॥ परी
मी होउनीयां भज भजले ॥ ते भक्त मानीले म्यां ऐसे ॥ ९६ ॥ सायो
ज्या परी स भक्ती गोड ॥ याची नीरूपणाचे कोड ॥ उधवा तुझी
जाणेनी चाड ॥ वीशद नीवाड सांगीतला ॥ ९७ ॥ ऐसी या मा
झ्या नीजभक्तांसी ॥ अवशेषु अर्थ नुरे त्यासी ॥ मी तुष्टलो हृ
षीकेशी ॥ नीजभावासी सर्वस्वें ॥ ९८ ॥ भक्ती प्राधान्ये भा
गवत शास्त्र ॥ ते नीजभक्तीचे भक्ती सार ॥ तु जम्यां सांगी

लेंसाचार। अत्यादरेंपुर्वक ॥ ९९ ॥ अथवा तुझे प्रीतीचेनी आजें
मज गुह्याचेंनी जगु सजें। ते भक्तीचें करू ही या रवाजें॥ तु जन्मा
वीजें सांगीतलें ॥ ३०० ॥ त्यां सांगीतलें जैस्या रीती॥ तैसी सेवावी मा
झी भक्ती॥ ऐसे बोलत बोलतां श्रीपती॥ अथवा सिप्रीती उचली
ला॥ १॥ नागा टाकुनी यांपीतांबर॥ सांडुनीयां शंख चक्र॥ अथव उ
चलीलं। श्रीवर॥ तरूंही प्रेम नसरे देवाचें॥ २॥ हावंनब चीदोंकरी
॥ मग आली भुजा पसरी॥ अथवा तें हृदयावरी॥ प्रीती थोरी आ
ळंगी॥ ३॥ हृदयीं हृदय येक जाले॥ ये हृदयिंचे तें हृदयीं घात
लें॥ कुलीं सर्वस्व जें आपुलें॥ तें हृदयिं सुदलें उथवा॥ ४॥ देवात्र
वाप्त कामनी चाड॥ त्यासी भक्तीची ऐसी चाड॥ अतीशयें सीउ

धव [illegible] गोड॥ स्वानंद कोड पुरवी त्याचें॥ ५॥ अथव प्रेमाचा
लव [illegible]॥ आलीं गण सोंडु वीसरला देवो॥ कलहृदया हृदय
जड [illegible] लो॥ उथवा उधव वीसरला॥ ६॥ ऐसे स्वानंदी वाडें को
डु॥ दोघे नीस ऊलेनी वाडें॥ भक्ती सुखाचें सुरवाडें॥ अथव गाढ
मीनला॥ ७॥ कलेसर्वस्व आपुलें॥ अथवाचा हृदयिं सुदलें॥ हे उ
धवा कळे। नाहींदा धलें॥ ताघव केलें गोवींदें॥ ८॥ हा अर्थ कळ
ला उथवासी॥ होईल मज सी ऐक्यासी॥ पुढील कथा सुरसऐ
सी॥ मग कोणापासी सांगावी॥ ९॥ अथवा मज वाडें कोडें॥ अखं
डहिचि बोलो आवडे॥ परि तैसा श्रोता न जोडे॥ पोरसां कडे मज
लागिं॥ १०॥ भक्तीसुखा आसुरवाड॥ सांगतां माझें पुरतें कोड

॥यैसा श्रोतां कैं चांगोल॥ यालागी उधवासी आ॥ वड प्रेम सुये॥ १०
॥सुर्यापासुनि फांकती कींरण॥ तेसे सुटलें आ॥ कीगण॥ कृष्ण उ
धव नाहि भीन्न॥ परी अभीन्नपण मोडेना॥ ११॥ पुढील कथेची
संगती॥ दरीठेली श्लोक संगती॥ श्रोते वी सूधन धरावें चीत्तीं॥
मुलार्थ [illegible] चीती वीवरावा॥ १२॥ मुळींपद संकोचीत॥ तेथे उ
त्तम भ[illegible]चा भावार्थ॥ स्वयें बोलीला श्री कृष्णनाथ॥ ताचीम्या
अर्थ वी[illegible]॥ १३॥ नारेळां तिल वस्त्राची घडी॥ उकली
तां थो[illegible] वाढी तेवी मुळ पदाची घडमोडी॥ कथा येव्हडी
वी[illegible]॥ १४॥ मुळ पदाचा पदार्थ श्रोता॥ पाहावा स्ताव चीत॥
श्लो[illegible] र्थिं भगवंत॥ ध्वनितार्थ बोलोनी गेळा॥ १५॥ या

[illegible]टी॥ होती भक्ती सर्व रहस्य पेटी॥ तेम्या उघडुनी द
[illegible] याचा वाटी झणें लणं॥ १६॥ तवं श्रोते लक्षती नव
[illegible] पदिं होतें गुप्त॥ तें काढीलें भक्ती सारांम्रत॥ ह प
[illegible]॥ १७॥ तुसे सदैव श्री कृष्णनाथा॥ प्रगटोनि आपले
[illegible] यी असे बोलविता॥ सुनिश्चीत कळले आम्हां॥ १७॥
अ[illegible]यैकतां भक्ती सारांम्रत॥ चीत्तीं चैतन्य उथलत॥ होसि दे
खा[illegible] सुनी श्चीत॥ ग्रंथ यथार्थ अर्थीला॥ १८॥ हे ऐकोनी सं
ताचे वचन॥ हरीखेला यकां जनार्दन॥ मस्तकीं वंदी श्रीच
रण॥ पुढील नीरुपण अवधारा॥ १९॥ नीज भक्तीचे दृढ कथ
रण॥ आदरें करीतां हृ श्री कृष्ण॥ सांगीतलें चिनीरोपण॥ पुढ

॥३१ तीजाणसांगतु ॥१०॥ [illegible] ॥ यदाऽऽत्मन्यर्पितंचित्तंशंतंसत्वोपबृं
हितं ॥ धर्मज्ञानंसवैरा[illegible]ग्यमैश्वर्यंचाऽभिपद्यते ॥२१॥ टीका ॥ मद्रूपी
अर्पिवेंजाण ॥ नामपुरवीसकळकाम ॥ नीवीकल्पस्मरतांनाम ॥
[illegible]भस्मपापाचें ॥ होतांपापाचेंक्षाळण ॥ रजतमजीणोनी
[illegible]ण ॥ [illegible]जवाढेसत्वगुण ॥ धर्मपरायणधार्मीक ॥२२॥ आ
[illegible]:करण ॥ तेंकरीतांमदर्पण ॥ माझीनीजभक्तीउ
[illegible] ॥ जीवेंनीरूपणम्यांकेलें ॥२३॥ मद्रूपीअर्पीतां
[illegible]सर्वसांगेनजाण ॥ माझेंकरीतांनामस्मरण ॥
[illegible]होय ॥२४ सकामस्मरतांनाम ॥ नामपुरविस
॥ नीर्वीकल्पस्मरतांराम ॥ करिभस्मपापपुण्य ॥ ॥३१

[illegible]पाचेंक्षाळण ॥ रजतमजीणोनीजाण ॥ सद्
[illegible]ण ॥ धर्मपरायणधार्मीकु ॥२५॥ स्वधर्मनीष्ठसत्
गुण[illegible]वैराग्येंठाण ॥ वैराग्येंवीषयनीर्दळण ॥ नीजज्ञा
न[illegible] ॥२५॥ वाढेत्यांसविवेकज्ञान ॥ जागेस्वरूपाचें
नुसंधान[illegible]शांतीचेंसमाधान ॥ तेंमदर्पणेंमनहोय ॥२६॥ मन
[illegible] ॥ नीजभक्तीउल्हासेजाण ॥ जीचेंगतम्होकीनी
[illegible] ॥ [illegible]पूर्णसांगीतलें ॥२७॥ नीजभक्तीपावल्यांसंपूर्ण
॥ भक्तनमागतांजाण ॥ अष्टमहासिद्धीआपण ॥ त्याचेंआंगण
वोळंगती ॥२८॥ जो[illegible]डेकदानपाहे ॥ त्यासित्रवशे[illegible]को
णअर्थराहे ॥ माझी[illegible]पूर्णपदवीआहे ॥ मदैंक्येंहोयमद्भक्त ॥२९

॥२२ ऐसीनजोडतांमाझीभक्ती ॥ नलभतात्रालस्ठीती ॥ नवंतेंएंजे
वीसयाश[illegible]की ॥ तेअनर्थपावती अनीवार ॥ ३० ॥ श्लोक ॥ यदापितिं
तद्दि[illegible]र्इंद्रियैः परिधावति ॥ रजस्वलं चासन्निष्टं चित्तं विद्धि
विपर्ययं ॥ २६ ॥ टीका ॥ जोसत्यनमानिवेद शास्त्रार्थी ॥ सावनम
[illegible]जोप[illegible] ॥ जोद्रव्येंदारागृहासक्त ॥ लौल्यंगतवीश्रयां
[illegible] ॥ ३१ ॥ [illegible] अत्यंतसमळमळे ॥ दारुणरजोगुणखवळे ॥
[illegible] ज्ञानांधळे ॥ वीपरीतकळे ज्ञानायु ॥ ३२ ॥ वीब
[illegible] गहन ॥ त्यासीह्मणतीसज्ञान ॥ जोकरियुक्ती
[illegible]मान्यां[illegible]तपणें ॥ ३३ ॥ ज्यासप्रपंचाचा ॥३२

[illegible]र्ती [illegible]यथोर ॥ जोनानांनभोगींपाळीशरी
[illegible]हो ह्मणती ॥ ३४ ॥ जोअनुतापीपरमार्थवीशीं ॥ त्या
[illegible]सुखी ॥ जोनानावीषयांतेंपोखी ॥ तोमाह्मासुखीमानी
[illegible] ॥ [illegible]नीबोलेमनुष्यमरे ॥ त्याचेसीध्यत्वमानीतीखरें ॥ जोउ
[illegible]सग[illegible]नाचारे ॥ मुक्तनीर्धारेंतेह्मणती ॥ ३६ ॥ ज्याचादांभी
[illegible] त्यांतेह्मणतीपवीत्रनर ॥ जेस्त्रीयादीशुद्रांदेतीमंत्र
॥ [illegible] तेज्ञानेथोरमानीती ॥ ३७ ॥ स्वयंद्रव्याचाअभीलाषी ॥ द्रव
तेचो[illegible]मूर्खलेखी ॥ त्यातेंह्मणतीआतीअभागी ॥ तोराजयो
[illegible] ॥ [illegible] ज्याचेग[illegible]रीबहुसाळधन ॥ तोसर्वांसीअवस्यमा
न्य ॥ तोचापवीत्रतोचीसज्ञान ॥ ऐसेंवीपरीतज्ञानहोंलागे ॥

३२ पुणी॥ आपण सर्वात्मा सर्वेश॥ हें वीसरोनी यानी शेष॥ अधमी अ-
केंमी अहिर्निशी॥ मी सज्ञानपुरुष हे मानी॥ ४०॥ तेथें कें उपजे मा-
झी भक्ती॥ कैसेनी होयी ख माझी प्राप्ती॥ असे भ्रमले नेणों क-
ती॥ संसार आवर्ती वर्तती॥ ४१॥ परमार्थप्राप्तीकारणें॥ अती
गुह्य त्या॰ [illegible] लक्षणें॥ पोटां तुल्या क पा गुणें॥ उधवा कारणें हरी
सांगे॥ ४२॥ [illegible] मांची भजनभाव॥ ज्ञान वैराग्य ऐश्वर्य॥ माझी प्रा-
प्ती अ [illegible] या॥ ते ब्यारी उपाय अवधारी॥ ४३॥ श्लोक॥ धर्मो
[illegible] क्तो ज्ञानं चैकात्म्यदर्शनं॥ गुणेष्व संगो वैराग्य
[illegible] मादयः॥ २७॥ टीका॥ ऐक उधवा निजवर्म॥ गुह्य
[illegible]॥ माझी [illegible] ती जे सप्रेम॥ उत्तम धर्म तो जाण॥ ३२

[illegible] धम॥ होती [illegible] करीनी जदासी॥ ४८॥ सीधी सेवा करी ४

सी ध्यान गलपे [illegible] नीजबोध॥ [illegible] रत्तो नीकदा नुपजे भेद॥ ध्याना वेगा-
[illegible] होवु [illegible] पापरमानंद सांगतु॥ ४५॥ धन धान्य रत्ना चीरा-
[illegible] सेजारासी॥ तें अवघें तृणप्राय ज्यासी॥ वैरा-
ग्य त्या [illegible] चे [illegible] लक्षणें॥ ४६॥ ऐक उधवा सुबुधी॥ माझ्या ज्या
अष्टमा [illegible] सी॥ मज वेगल्या दुरकधी॥ जाण त्री शुधी न दळ-
ती॥ ४७॥ [illegible] तेनी भक्ती च्यानी धं [illegible] री॥ जो माझी पदवी घें ऐक्य
कं [illegible] ती॥ [illegible] नवलसांगो कीती॥ श्री सहीत रावें मी श्रीपती॥ भक्ता-
ची भक्ती सर्वस्वें करी॥ ४९॥ ऐश्वर्याचें मुख्य लक्षण॥ अतीशयें सीसं-
पुर्णी॥ भगवद्रूपपदवी घेणें॥ अती संपन्न ऐश्वर्य॥ ५०॥ म्या हें सांगी-
तली बोली॥ तेनी जगुह [illegible] डाराची कोली॥ घेणें उघडुनी स्वानं-

२४ दखोळी॥भोगी आ[illegible]ए सुखसीधी॥५१॥चहुंपदाचीं उत्तरें
॥वारलाणी ती अती गंभीरें॥ ऐको नी उधव चमत्कारें॥ अत्या
दरें विस्मीत॥५२॥ धर्मादी चहुंपदाचा अर्थ॥ अलौकीक सां
गे कृष्णनाथ॥ तरी यमदमादीकां उत्तरार्थ॥ देवासी प्रस्त
त पुसो[illegible]॥५३॥ गुह्यार्थ सांगे श्रीकृष्णनाथ॥ यालागी यमा
दीकां[illegible]त्तरार्थ॥ पुसावया उधव उदीत॥ देवासी पुसत
अती[illegible]॥५४॥ गुह्यार्थ सांगे श्रीकृष्ण॥ यालागी य
मदमादीकांचा प्रश्न॥ उधव पुसता हे आपण॥ परमा
र्थ पुर्ण [illegible]कळा मा॥५५॥ पंचश्लोकाप[illegible] सप्रश्न उ
धवें केले ज्ञानगहन [illegible]चे एकतां प्रतीवचन॥ समा ॥२४॥

[illegible]नती [illegible]वा॥५६॥ पहिले[illegible]कों चेसा प्रश्न॥ दुसर्या माझि
नव प्रश्न[illegible]ते सर्या माझि अाटपूर्ण॥ चार प्रश्न पंचमी॥५६॥ श्लो
क॥ उद्धव उवाच॥ यमः कतिविधः प्रोक्तो नियमो वारिकर्शन
॥कः श[illegible]दमः कृष्ण का तितिक्षा धृतिः प्रभो॥२८॥ टी
का॥[illegible] पुढे ळ न श्रीपती॥ यम नेम प्रकार कीती॥ शम
दम कोण[illegible]एगीजेती॥ तीतीक्षा धृती ते कैसी॥५७॥ श्लोक
॥किं दानं किं तपः शौर्य्यं किं सत्यमृतमुच्यते॥ कस्त्यागः
किं धनं चेष्टं को यज्ञः का च दक्षिणा॥२९॥ टीका॥ कोण दा
न कोण तप॥ येथें शौर्य कोण केसे तें सत्य॥ ऋत जे कां ल्लएी
जेत॥ तें ही नी श्री[illegible]गावे॥५८॥ कोण तो जी त्याग येथे॥

नवरू

॥३५॥ ईष्टधनतेंकोणपुरुष॥ तें[illegible]कास्यातेंह्मणीजेत॥ दक्ष॥ एथे
ऐतेंकाई॥ ५९॥ श्लोक॥ पुंसः किंस्विद्धनंश्रीमत्‌ भोगोला भश्च
केशव॥ को विद्वान्हीः पराकाश्रीः किंसुखंदुःखमेवच॥ ३०॥
टीका॥ पुरुषासी बळाचीकोणशक्ती॥ दयाबोलीजेकोण
स्थिती॥ [illegible]नतोकोणगा श्रीपती॥ सांगकृपामुर्ती केशवा
॥६०॥ [illegible]काशातेंह्मणीजेत॥ लज्जा कोणेठाई वर्तत
[illegible]कोणयेथें॥ तेंही अनंतेंसांगावी॥ ६१॥ येथी
लकोणपांकैसेंसुख॥ मजसांगावेंकृपापुर्वक॥ सुखाचें
सांगतीजेदुःख त्यांचेंही रूपसांगावें॥ ६२॥ श्लोक॥ ॥३५॥

कः पंडितः कश्चमूर्खः कः पंथाउत्पथश्च कः॥ कः स्वर्गो निर
कः स्त्विक्कोबंधु[illegible]ताकिंगृहं॥ ३१॥ टीका॥ पंडीताचें का
यलक्षण॥ मुर्खह्मणवाकोणगुण॥ सुमार्गह्मणावा
तोकं[illegible]सांगानीरोपणउन्मार्गाचें॥ ६३॥ स्वर्गकाशातें
बोलीजे॥ नर्क कैसेनी बोलखीजे॥ सखा बंधुकोणह्म
णीजे॥ [illegible]माझितेंकोण॥ ६४॥ श्लोक॥ कश्चाढ्यः कोदरि
द्रोवाकृपणः कः कईश्वरः॥ एतान्प्रश्नान्ममब्रूहि विप
रिताश्च सत्यते॥ ३२॥ टीका॥ आढ्य कासेनीह्मणीजे॥ द
रीद्री कवणानी जाणीजे॥ कृपणकोणतोबोलीजे॥ ईश्वरबो

करतीजेतेकैसा ॥ ६५ ॥ हेमाझेप्रश्नसमर्थ जोलोकीकाउ
नीवीपरीत ॥ यास्त्रवघीयाचामथीतार्थ ॥ परमार्थयुक्तप्र
श्नसांगा ॥ ६६ ॥ ज्ञानसज्ञानसंतमुनी ॥ त्याचास्वामीतुनि
श्चीती ॥ यालागीतुजगाश्रीपती ॥ सज्ञानलक्षणतीशास्त्रार्थे ॥
६७ ॥ माझाप्रश्नाचाप्रश्नोक्ती ॥ परमार्थप्राप्तीलागीश्रीपती ॥
मजसं[illegible]तेयेथार्थस्फुटोती ॥ देवासीवीनंतीउधवेकेली ॥ ६८ ॥
ऐकोनि[illegible]काचीवीनवणी कृपेद्रवलानारायण ॥ परमा
र्थरूपत्याचेप्रश्न ॥ स्वयेंश्रीकृष्णसांगेल ॥ ७० ॥ प्रथम
श्लोका यमनेम ॥ वीशदसांगेपुरुषोत्तम ॥ इतरप्र
श्नअतीउत्तम ॥ सांगेमेघशामअघीत ॥ ७१ ॥

श्लोक ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ अहिंसासत्यमस्तेययमःसंगो
ह्री संचयः ॥ आस्तीक्यंब्रह्मचर्यंचमौनंस्थैर्यंक्षमाभ
यं ॥ टीका ॥ प्रथमश्लोकीचाउभारा ॥ येमांचीलक्षणेबारा ॥
पुसी[illegible]श्नानुसारा प्रतीउत्तराहरीबोले ॥ ७२ ॥ पुढेप्रश्न
आहेत[illegible] ॥ यालागीयेमनेमाचेउत्तर ॥ आवरूनीसंक्षपा
कार ॥ स्वयें श्रीधरसांगत ॥ ७३ ॥ अहिंसाकायावाचामने ॥
परपीडात्यागकरणें ॥ सत्यतेयथार्थबोलणे ॥ अचौर्य
लक्षणतेऐका ॥ ७४ ॥ हातेचोरीनाहीकरणे ॥ परीपरद्रव्या
कारणे ॥ मनेअभीलाषुनाहीधरणे ॥ अस्तेयलक्ष
णयानांव ॥ ७५ ॥ असतांदेहगेहसंगती ॥ ज्याचेपोटीना

ही आसक्ती॥ जेवी यात्रे माजी लोक येती॥ परी संगाश
की त्या नांही॥ ७६॥ स्फटीक ठेवीजे ज्या रंगावरी॥ त्या
सारीखा दीसे बाहेरी॥ आपण नीवैरस्य अंतरी॥ ते विज्ञोश
रीरी [illegible]ग ताते॥ ७७॥ नीद्य कर्मा कारणे॥ पोटां तुन
कां [illegible]लें॥ लोकांकी नीद्यकर्मा लाजणे॥ ही लुण
मेया[illegible]॥ ७८॥ देह लोकी संग्रह करूं नेणे॥
जाणे देव[illegible]धी न देहाचे जीणे॥ स्वसुख भोगा का
रणे॥ नाहीं [illegible]गहणे देहा ते॥ ७९॥ पुन्यें स्वर्गभोगप्राप्ती॥ ॥३७

गा पें क्षये पुनरा[illegible]त्ती॥ तेणें क्षयो पावे पुन्य संपत्ती॥ तेने संचीतीम
न्तें॥ ८०॥ य[illegible]वंगा असंचयो॥ ऐके आस्तिकाचा नीवहो॥
सर्व[illegible]माग[illegible]लभा वो॥ को ठें ही अभाव घेवा नेणे॥ ८१॥ ब्रह्मच
र्य[illegible] [illegible]नसे आश्रम युक्त॥ बोलीले शास्त्री येथोचीत॥
ते[illegible]नआचरावें॥ ८२॥ मौनी नोबळावें देतु केंजा
ण॥ [illegible]प्रालापण संभाषण॥ नीत्य करावें वेदपठण॥
गायीत्री स्मरण का हरी नाम॥ ८३॥ स्त्री रहती आसारामी
॥ कां असावी नीज स्वधर्मी॥ भावार्थ संत समागमी॥ स्त्री र
तातपक्रमी या नांवं॥ ८४॥ स्वयें देहदंडीलें नांवंदीलें॥ परी
क्षमा दोन्ही कालें॥ देहाचा भोग तों देव मेळें॥ येणें ची वीवे

३८ ॥ कद्रूळेक्षमावंतु ॥ ८५ ॥ यानावं क्षमा ल्लणीजे ॥ अभय तें ऐसें जाणीजे
॥ जें जें पारीखें देखीजे ॥ तें तें होई जे आपणची ॥ ८६ ॥ आत्मा येक पंच
भुतें भक्त ॥ दुजें पाहातां नाहीं देख ॥ नीमालें भयाचें माहा दुःख ॥
अभय नीशे बोल्यानावं ॥ ८७ ॥ निमाल्यां दुजयाची गोष्टी ॥ वोखदा भ
यनी मनीं दृष्टी ॥ अभयाची स्वानंद स्पष्टी ॥ नीज दृष्टी ठसावे ॥ ८८ ॥
यानावं ॥ बारायम ॥ नेमें उधवासी गित लेसवभी ॥ आत्ता जया
चें नाम ॥ तेंही सुगम अवधारी ॥ ८९ ॥ श्लोक ॥ शौचं जपस्तपो
होमः श्रद्धातिथ्यमदर्चनं ॥ तीर्थाटनं परार्थेहा तुष्टिराचार्यसेव
नं ॥ ३४ ॥ टीका ॥ शौचाची येक परी ॥ अंतर शुची वीवेक करी ॥ बा
ह्य तें वेदाज्ञें वरी ॥ शौच करी मृज्जळी ॥ ९० ॥ परीस जपाचा वीचा ३९

र ॥ ज्यास जैसा अधीकार ॥ तैसा जपावा मंत्र ॥ कां स्वतंत्र हरीनाम
॥ ९१ ॥ ब्राह्मण ॥ जप वेदोधार ॥ संन्यासी जप ॐकार ॥ दीज अभ्यासी
आगममंत्र ॥ नाममात्र सर्वांसी ॥ ९२ ॥ तपाचा जो मुख्य प्रकार जे
णें शुध्द ... अभ्यंतर ॥ ते स्वधर्मी गा सादर ॥ अत्यादर करावा ॥ ९
॥ शरिर श ... षण नावं तप ॥ हा मुख्य वीख वटाटोप ॥ हृदयीं हरी चिं
तन सद्रूप ॥ परम तप यानाम ॥ ९३ ॥ येक होमाचा वीचार ॥ देवा
चें मुख वैश्वानर ॥ पंच माहा यज्ञ अग्नी होत्र ॥ होम सा चार या
नावं ॥ ९४ ॥ माझ्या भजनाचि अती आवडी ॥ कां धर्माची अती
गोडी ॥ यानावं श्रध्दा रोकडी ॥ जाण धडफुडी उधवा ॥ ९५ ॥
नसतां ही अन्नधन ॥ अधीथ्य देस माधान ॥ मस्तकी वंदुनी या

३९ दीन ॥ नीववी वचनें सुखरूप ॥ ए८ ॥ दीन देखोनी तळता ॥ अती नम्र वी
नीतता ॥ यथाशक्ती अर्पणे अर्था ॥ आतीथ्य सर्वथा या नाव ॥ ए७ ॥ पो
टीचे नीक ळवळे नीवोजा ॥ अत्यादरें गरूडध्वजा ॥ सांग साङ्गीरी
करणें पुजा ॥ श्रधा समजा संभारी ॥ ए॥ मेळउनी ब्राह्मण भार
॥ श्रधायुक्त शोडशोपचार ॥ पुजीतां संतोशे मी श्रीवर ॥ पुजा
पवीत्र ब्राह्मणांची ॥ ए॥ शुध होआवया अंतःकरण ॥ करा
वेंगा तीर्थगमन ॥ तीर्थयात्रा शुध्य गहन ॥ तीर्थाटण या
नावं ॥ ८०० ॥ पदोपदीं माझें नाम ॥ गर्जतां स्मरती माझें कर्म ॥
यात्रा करणे तीजनेम ॥ तीर्थयात्रा उत्तम या नावं ॥ १ ॥ परो ॥३०॥

पकारार्थ पर्वत ॥ जेवी कां सामग्री वाहत ॥ तेवी की या मात्र उ
पकारार्थ ॥ सदा व्रत उपकारी ॥ २ ॥ जेवि कां चंद्राचे किरण ॥ ला
गतां चित्त निवति जन ॥ ते विजयाचे आचरण ॥ उपकारज
न सुखकारि ॥ ३ ॥ जें प्राप्त जालें अदृष्टी ॥ तेणें काळ यथासुखें
लोटी ॥ सदा समसमना हीपोटीं ॥ यथालाभसंतुष्टी या ना
वं ॥ ३ ॥ काया वाचा मनें धनें ॥ जो वीनट ला गुरूकारणें ॥ त्याचे
उठीं संसार धरणें ॥ गुरूसेवा लक्षण ते या नावं ॥ ४ ॥ उभय शौ
चाचें दोन्ही गुण ॥ जपादी येर दश लक्षण ॥ हे बारा ने म जाण ॥
देव आपण बोलीला ॥ ५ ॥ श्लोक ॥ एते यमाः स नियमा उभयो

॥४०॥ यदिशस्मृतः॥ पुत्रं मुपासिता स्तातयथाकामंदुहंतिहि॥ उद्धी
टीका॥ दोंश्लोकींयसैनमनीरूपीले अती उत्तम॥ बारबारायांचें
वर्म॥ गुह्यपरमशास्त्रार्था॥ ६ पुरुषयांचेंउपासना॥ जरीक
रीसकाममन॥ तेंकामधेनुच्याऐसेजाण॥ करीतीपुर्णसक
ळकाम॥ ७ हेचीपरीगायमनेम॥ पुरुषउपासीनीष्काम
॥ तैत्यासीमाझीनीजधाम॥ अतीसुगमनीजप्राप्ती॥ ८॥
आतांशमादीकतुसेप्रश्न॥ जेणेंहातापावेपरब्रह्मज्ञान॥
तेंसांगेनगुह्यनीरूपण॥ सावधानहोयउध्धवा॥ ९॥ प्रश्नो
त्तरसांगेलश्रीकृष्ण॥ तेंअवधारीतांसावधान॥ तत्काळहो
यब्रह्मज्ञान॥ हेंपरमअनुमाण अतीगुह्य॥ १०॥ तृप्तहोआ ॥४०॥

वयाबाळकासी॥ नीजकरेंमातायाआसदेत्यासी॥ तेवीश्रीकृ
ष्णउध्धवासी॥ ब्रह्मरसासीदेतसे॥ ११॥ जोरसगोडलागेपि
त्यासि॥ तोबळेंपाजीबाळकासि॥ तेविश्रीकृष्णउध्धवासि
॥ ब्रह्मज्ञानासिदेतसे॥ ११॥ आधीचीतानयांचेंप्रेममो
टे॥ वरीलागतात्याचेमुखवाटें॥ मगस्वानंदाचेंनेटेंपान्हा
लोटअनीवार॥ १२॥ तेवीस्वयेंश्रीकृष्णदाउनीदेतसेब्रह्म
ज्ञान॥ तेथेंउध्धवपुसीलप्रश्न॥ तेणेंअधीकजाणतुष्टला
॥ १३॥ आधीचीप्रजन्यखरा॥ वरीमीनल्लासेवीजवारा॥
मगअनीवारवरुषेधारा॥ खणोनीधरावाहावीतु॥ १४॥
तेवीद्यावीयाब्रह्मज्ञान॥ मीसउध्धवाचाप्रश्न॥ स्वानंदेंतु

॥४१॥ ण श्रीकृष्ण ॥ ब्रह्मपूर्णदितन्ते १५ नीमोळे देतां मीठाचे खडे ॥ चीं
तामणीं हातचढे ॥ कांयी टेसाटी परीस जोडे ॥ ने घेतां नाडे नी
जस्वार्थी ॥ १६ ॥ तेवी उधवाचा थोर प्रश्न ॥ तेणें आतुडे ब्रह्मपु
र्णं ॥ येकावी नवी जनार्दन ॥ श्रोतां आवधान मज द्यावें ॥ १७ ॥ उ
धवाचे चौतीस प्रश्न ॥ श्रीकृष्णसी केले ते ऐं ॥ त्यांतु यमनेम
जाण ॥ तेही वीवंचुन अवधारा ॥ १८ ॥ प्रश्नी दयेचे प्रती उत्तर ॥
न संगें चीसारंगधर ॥ ते अर्थ भावगर्भसार ॥ मद्गुण ऐश्वर्य ऐसा
गीतलें ॥ १९ ॥ येही वीषीचें व्याख्यान ॥ पुढें सांगेल श्रीकृ
ष्ण ॥ दयेचे ठायी भाग्यपुर्ण ॥ कोण कारण सांगावा ॥ २० ॥
येवं नउर ते येकतीस प्रश्न ॥ अधीक येक सांगेल श्रीकृष्ण ॥ ॥४१॥

कि रत्नळी ब्रह्मज्ञान ॥ उधवासी जाण संगत ॥ २१ ॥ श्लोक ॥ शमो
मन्निष्ठता बुद्धेर्दम इंद्रियसंयमः ॥ तितिक्षा दुःखसंमर्षो जि
ह्वोपस्थजयो धृतिः ॥ ३७ ॥ टीका ॥ बुधी जे कां वीवेकवंती ॥ आ
सार सांडुनी सार धरीती ॥ तेणें मना व्यासक ळहती ॥ वीवेक
स्थीती आवरुनी ॥ २२ ॥ त्या हती समवेत आपण ॥ बुधी परमा
त्मी मीळे जाण ॥ जेवी सागरासी लवण ॥ दे आंगीं गन भावार्थें
॥ २३ ॥ समुद्री मीळताची लवण ॥ समुद्रची होय आपण ॥ तेवी
आत्मनीश्चयें बुधी पुर्ण ॥ चैतन्यघण स्वयें होय ॥ २४ ॥ ऐसा बु
धीचा उपरम ॥ त्यातें ह्मणती गा शम ॥ यापुर्वी करावा दम
॥ तो अनुक्रम अवधारी ॥ २५ ॥ शत्रुचें जे दुर्मन ॥ तो दमये ये

॥४२॥ नव्हे जाण ॥ करांदेंयी द्रीयदमन ॥ तेही लक्षण अवधारी ॥२६
॥जेणें सत्य होती शमासी ॥ त्या युक्ती राखणें यीद्रीयांसी ॥
वीधीवेगळें नव्हे भोगासी ॥ आवरी अहणीसी अनुसंधानें
॥२७॥ ऐसें ईद्रीयांचें नीग्रहण ॥ त्या नाव गा दमो गुण ॥ आ
तां तीतीक्षेचें लक्षण ॥ येक संपुर्ण सांगेन ॥२८॥ माहा सुख
आलें होय ॥ तें जेणें उल्हासें आंगी वाहे ॥ तेणें उल्हासें पाहे दु:
खासी साहेनी जांगें ॥२९॥ तेज आगणी आं धारी ॥ नभ समल
आंगी धरी ॥ तेवी जो अवीकारी ॥ सुखदु:ख भारी साहातां ती
॥३०॥ गोफणी लासुवर्णपाशाण ॥ लागतो दु:खी होय संपु ॥४२॥
र्णी ॥ तोंची वोळखी त्यां सुवर्णी ॥ दुख जाउनी सुख वाढे ॥३१

देदाचें नीजरुप ॥ वोळखी त्यांस द्रुप ॥ तेव्हां द्वंद होय चीद्रुप ॥ के
नीजस्वरुप तीतीक्षेचें ॥३२॥ सांडुनीया देहअहंते ॥ सुखदु:
खा ही परतें ॥ देखणें आपण्यातें ॥ तेची येथें तीतीक्षा ॥३३॥
जीव्हा आणि दुसरें सीस्न ॥ याचा जयो करावा आपण ॥ याची
नावधृती संपुर्ण ॥ वीद्याधारणे हे धृती नव्हे ॥३४॥ कल्पसर्प
धरी जेव्हां तीं ॥ येंदोन्ही धरावी तैस्यारीती ॥ आमळ ढीळा
वता धृती ॥ परतोनी खाती धरी त्यासी ॥३५॥ ज्यासी द्रव्य दारा
आशक्ती ॥ तेथें कदा न व्हे धृती ॥ द्रव्य दारा अनाशक्ती ॥ त्या
चे घरी धृती पोशणी सदा ॥३६॥ श्लोक ॥ दंड न्यास परं दानं

४२ कामस्त्यागः स्तपः स्मृतं ॥ स्वभावविजय शौर्यं सत्यं च समदर्शनं
॥३७॥ टीका ॥ सर्व भुतांसी नेदावें दुःख ॥ याचेपोटीं आलें द्यावें सु
ख ॥ पाहाणें तेहें चीं देख द्यावें सुख सर्वांसी ॥३७॥ दुःखनीरसु
नी भुतांसी ॥ सुखदेणें गा सर्वांसी ॥ हेंची उत्तम दान पृथ्वीसी ॥
आन यासीं तुके ना ॥३८॥ जन्ममरणें चें दुःख ॥ नीरसुनी द्यावें नी
ज सुख ॥ याची नावं दान देख ॥ आलोकीक उधवा ॥३९॥ याना
व परम दान ॥ उधवानी अवेंसी जाण ॥ ऐक तपाचें लक्षण तुज
संपुर्ण सांगेन ॥४०॥ करूनीयां कामाचा त्याग ॥ तप करणें तें अ
तीचांग ॥ हृदईं असतां कामदाघ ॥ तपाचें लीग शोभेना ॥४१॥
सकाम वनां जायत पासी ॥ तोवनीं चांतीवनी तेसी ॥ तें तपही ॥४२॥

बाधक होय त्यासी ॥ काम आंगेसी वर्ततां ॥४२॥ त्यागुनी कामाची
कामस्थीती ॥ तें तपाची उत्तम गती ॥ अखंड लागे माझे स्मृती ॥
शुध तप प्राप्ती त्याना वं ॥४३॥ माझा ठाईं अती अनुताप ॥ याना
व गा शुध तप ॥ कोहं दईं चीत ने ची स्वरूप ॥ हे परम तप तपा
माजी ॥४४॥ ऐक शौर्याचा वीचार ॥ रणीं मर्दुनी अरी वीर ॥ जीं
तीला शत्रु चा संभार ॥ तो येथें सुर मानी नां ॥४५॥ प्रवाह रूपें अ
नीवार ॥ जीव भाव लाग ले घोर ॥ त्या लेंजी कीं तो माझा वीर ॥ तो
परम सुर बोलीजे ॥४६॥ माझा सदाचार कर्म नीर्वाही ॥ मी सज्ञा
न निःसंदेहो ॥ माझा पवीत्र अन्न लणें देहीं हा ॥ जीवभावो जीवा
चा ॥४७॥ देहा च्या माथां वर्णाश्रम ॥ आश्रमा च्या माथां कर्म ॥ तो क

४४ र्मभीमानज्यापरम ॥ त्यादेहभ्रमअूनीवारा ॥ ४८ ॥ जीणेनीजीवा
चेस्वभाव ॥ चीदानंदाचीराणीव ॥ भोगीजेंस्वस्वराज्यवैभव ॥ हेंपर
मगौरवशौर्याचे ॥ ४९ ॥ ज्यानावंबोलीजेनीजसत्य ॥ तेंमीसांगेन
नीश्चीत ॥ समब्रह्मदेखणें हेसतत ॥ तेपरमसत्यउध्यवा ॥ ५० ॥ व
सूनदेखतांसर्वसम ॥ जेदेखेंगावीश्रम ॥ तेंचीअसत्यअूतीदुर्ग
म ॥ सत्यतेंब्रह्मसमसाम्य ॥ ५१ ॥ केवळजेंसत्यभाशण ॥ तेंनी
जसत्येनव्हेजाण ॥ तेचीवीसीचेंनीरूपण ॥ स्वयेंश्रीकृष्णसां
गत ॥ ५२ ॥ श्लोक ॥ ऋतंचसूनृतावाणीकविभिःपरिकीर्तिता ॥
कर्मस्वऽसंगमःशौचंत्यागःसंन्यासउच्यते ॥ २८ ॥ टीका ॥ ईतरकवी
चीवदंती ॥ ऋतयानावंसत्यम्हणती ॥ हेसत्यमानावेप्रवृत्ती ॥ समब्र ॥ ४४ ॥

ह्मनीवृत्तीमाझीसत्य ॥ ५३ ॥ ऋतम्हणीजेतेंऐसेंयेथे ॥ सत्यवाचाजे
आत्याचेंहीत ॥ तोहीदुःखसमंधरहीत ॥ ऋतंनीश्चीतत्यानावं ॥ ५४
॥ चीत्रपाहतांदीसेवीशम ॥ त्यामाजीभींतीसदासम ॥ तेवीजग
देखतांवीशमं ज्याब्रह्मसमसाम्य ॥ ५५ ॥ यानावंगासत्यजाण ॥ उध
वेंनाहींकेलाप्रश्न ॥ त्यासोचावेनीरूपण ॥ देवोआपणसांग
त ॥ ५६ ॥ नंव्हेशुध्यअंतःकरण ॥ त्यागसन्यासनघडेजाण ॥ अंतर
शुधेंथेंशौचपुर्ण ॥ स्वधर्माचरणहरीसांगे ॥ ५७ ॥ अंतरींकर्मब
ळाचेंबंधन ॥ त्याचेंस्वकर्मकरावेंक्षाळण ॥ कर्मेंकर्माचेंनीर्द
ळण ॥ करूनीआपणनीष्कर्मव्हावें ॥ ५८ ॥ जेस्वकर्मफळसा
म्यता ॥ कर्मबंधनेंनतुटती सर्वथा ॥ यालागीफळनीराशता ॥

॥४५॥ अंतरशुचीताअतीशुध ॥५९॥ नैरास्यस्वधर्मचिरण ॥ तेऐअंत
रमळाचेंक्षाळण ॥ यानावगाशौच जाण ॥ शौचसंपुर्ण नैरास्य
॥६०॥ ऐसेंशुध शौच अंतःकरणीं ॥ तेभुमीकासंन्यासग्रहण
॥ यालागीशौच अप्रश्नीं सारंगपाणी बोलिला ॥६१॥ सकळ
संकल्पाचात्याग ॥ त्याचिपैं संन्यास सांग ॥ ऐसें बोलीलाश्रीरं
ग ॥ त्यागतो चांगयानांव ॥६२॥ मीदेहो हें दृढमानीतांजावी
॥ संकल्पतगबगनी त्यजावी ॥ बाह्यदंडकुमंडळभगवी ॥
देह संन्यासपदवी लौकीक ॥६३॥ श्लोक ॥ धर्मइष्टधनंन्हा
णंयज्ञोऽहं भगवत्तमः ॥ दक्षिणाज्ञानसंदेश प्राणायामः प
रंबळं ॥ १९॥ टीका ॥ धनधान्यपशुरत्न हेंप्राप्तीयासीनव्हे ॥४५॥

इष्टधन ॥ मोक्षमार्गीसबळ जाण ॥ इष्टधनतो धर्म ॥६४॥ घरीजेंपु
रीलेंधन ॥ तेंघरीचीराहे जाण ॥ धर्मजेंस्वयेंचालतेंधन ॥ आगाबं
धनयेतनेंदी ॥६५॥ धर्मी व्ययवडा कृपण ॥ आणिखनदेखजीजा
ण ॥ मरतांहीस्त्रीपुत्रवंचुन अवघेंचीधनसवेंनेतो ॥६६॥ धर्मीकथ
मार्थविचुनीधन ॥ मीभांडारीकेलानारायण ॥ जेसमईलागेंजेजा
ण ॥ तेंमीआपणस्वयेंपुरवी ॥६७॥ यालागीधर्मतोहीइष्टधन ॥
हेंसत्यसत्यमाझेंवचन ॥ ऐकयज्ञाचें आरमान ॥ यथार्थजाण
सांगेन ॥६८॥ अग्नीतोमाझेंमुखजाण ॥ यज्ञभोक्तामीनारायण
॥ अवघायेज्ञाचीमीश्रीकृष्ण ॥ परमप्रमाण वेदोक्त ॥६९॥ तेंथे
माझेंस्वरूपब्राह्मण ॥ मदीक्षादीक्षीतजाण ॥ मद्भावेंकरूनी

४६ यजन ॥ माझे सुखसंपन्न पावले ॥ ७० ॥ तथे अधर्म द्रव्याचेनी कोडे ॥
अविधि दंभीक याग घडे ॥ तो ही मज मुखीं चा पडे ॥ परी ते कोरडें
खडखडीत ॥ ७१ ॥ अवीधी जाले पशुघात की ॥ तेणें अवदानें मी
नव्हे सुखी ॥ दंभें पडले कुंभपाकीं ॥ महानरकीं रौरवीं ॥ ७२ ॥ सर्व
भुतांचा भुतमुखी ॥ अर्पतें पावे यज्ञपुरुषीं ॥ हे दाक्षा नेणेंनी
याज्ञीकीं ॥ जाले नरकी हींस दोषे ॥ ७३ ॥ जे मज्ञा वेंदाक्षीत
जाणें ॥ वीश्व तो मुखी ज्यांचें यजन ॥ त्याचा यज्ञ तो मी नारा
यण ॥ दक्षण कौंण तें ऐक ॥ ७४ ॥ यज्ञांसी मोळ नाहीं देखा ॥
त्यासी ज्ञान दक्षण अमोलिक ॥ हे तायेतांचीया ज्ञीकां ॥
मा हा सुख पावले ॥ ७५ ॥ दक्षणें आल्या ज्ञानधन ॥ याज्ञी ॥ ४६

कहोती अती संपन्न ॥ कल्पांती वेचेंनां तें धन ॥ नीज समाधा
न जीवासी ॥ ७६ ॥ सर्वां माजी प्राण सबळ ॥ प्राणबळें बळी स
कळ ॥ प्राणबळें मन चपळ ॥ अती चंचळ प्राणस्पंदें ॥ ७७ ॥ या
परी गा बळीष्ट प्राण ॥ प्राणाधीन सदा मन ॥ तो प्राण जी काव्या
आगळ ॥ बळवंतपणें या नावं ॥ ७८ ॥ गज उपटी जे पाईं धरून
॥ घाईं चुर्ण की जे पंचानन ॥ प्राण न जींकतां जाण ॥ शुराचें प्रा
ण न व्हे बळ ॥ ७९ ॥ प्राणाधीन जीव मन ॥ त्या प्राणाचें कर
नी दमन ॥ तो स्वयें की जे गा स्वाधीन ॥ अती बळ जाण या ना
वं ॥ ८० ॥ हठ प्राणांयाम साधी त्यां पाठी ॥ थोर लागे देव धावे भेटी ॥
भेटलिया न सुटे मिठि ॥ ऐसा बळीया मी सृष्टी प्राण यामी ॥ ८१

॥ ४७ ॥ श्लोक ॥ भगोमेऐश्वरो भावो लाभो मद्भक्तिरुत्तमः ॥ विख्याऽत्मनि
निभिदा बोधो जुगुप्सान्हीरकर्मसु ॥ ८० ॥ टीका ॥ उधवें पुसीलाद
येचा प्रश्न ॥ तेन सांगोनी याश्रीकृष्ण ॥ परमभाग्याचें नीरोपण ॥
स्वयें नारायण सांगत ॥ ८२ ॥ केवळ भाग्यें वीण ॥ दया ती तुकी वांझ
जाण ॥ यालागी भाग्यें नीरूपण ॥ स्वयें श्रीकृष्ण सांगत ॥ ८३ ॥ ल
एंती कृपणाचें भाग्य ॥ तो भ्रस तेनी धनआभाग्य ॥ परमभाग्य
त्याचें चांग ॥ जो दयें तें सांगप्रतीपाळी ॥ ८४ ॥ त्या परमभाग्याचे ल
क्षण ॥ तुज मी सांगेन संपुर्ण ॥ अेक तेथीची खुण ॥ उदारपण भा
ग्याचे ॥ ८५ ॥ ज्ञान आणी वैराग्यें पुर्ण ॥ लक्ष्मी आणी औदार्य गु ॥ ४७ ॥
ण ॥ ऐश्वर्य आणी येश गहन ॥ हे षडगुण जाण महाभाग्य ॥ ८६ ॥

हे षडगुण माझें भाग्य ॥ भाग्यें पावे जो सभाग्य ॥ तोची दयेतें पाळी सां
ग ॥ प्रती अंग संपुर्णतें ॥ ८७ ॥ जो षडगुणेंसी संपन्न ॥ तोची दानें
दयाळ जाण ॥ देवो जाणे दानसन्मान ॥ दरीद्री वीछीन्न करूं शके
॥ ८८ ॥ ऐसी यासी भाग्याची भेटी ॥ हाय ते भाग्य पाहो जे लल्ला
टी ॥ माझ्या भाग्यास मष्टरी ॥ आणी कद दृष्टि दीसेना ॥ ८९ ॥ ऐसे
नी ऐश्वर्ये संपन्न ॥ तो दयेचें माहेर जाण ॥ तिसी मोहळेकरीत
आपण ॥ दया संपन्न त्याचेनी ॥ ९० ॥ यालागी दये चा पोटी ॥
म्या सांगीतली भाग्याची गोठी ॥ भुतदया ज्याच्या पोटी ॥ तो अ
भाग्य श्रुष्टी करदानकें ॥ ९१ ॥ तुवां पुसील लाभालाभ कोण ॥ अेक
त्याचें ही लक्षण ॥ माझी उत्तम भक्ती जाण ॥ लाभ संपुर्णता

५८ ॥ नाव ॥ ९२ ॥ माझी करीतां उत्तम भक्ती ॥ म्हणे मुक्ती पायां लाग
ती सुख लोटांगणीं येती ॥ लाभें श्रीपती मी जो भे ॥ ९३ ॥ हा ला
भ न ये हातीं ॥ धनादीकांची जे प्राप्ती ॥ ते नाडला जाणनी श्च
ती ॥ नरक गती दायक ॥ ९४ ॥ या लागी परम लाभ माझी भक्ती ॥
॥ जेणें मी लाभें गा श्रीपती ॥ ऐके विद्येची वीसती ॥ यथा नीगुती
सांगेन ॥ ९५ ॥ दृढ वासनेच्या संबंधा ॥ शुधासी आणी जीव
पदा ॥ अभेदीं उपजवी भेदा ॥ अवीद्या बाधा या नाव ॥ ९६ ॥ दे
हाच्या माथां वर्णाश्रम ॥ आश्रमाच्या माथां कर्म ॥ त्या कर्मा
चा अभीमान परम ॥ तो जीव धर्म देहबुधी ॥ ९७ ॥ तैं छेदुनी
जीवाची बाधा ॥ तो मेळवी जे चीदानंदा ॥ ती नाव शुध आत्म ॥ ४८

वीद्या ॥ येरी त्या अवीद्या सर्वही ॥ ९८ ॥ जे नीरसी गा अवीद्या ॥ ते
बोली जे मुख्य वीद्या ॥ येरी शास्त्रादी चौदा वीद्या ॥ त्या जाण अवी
द्या पाल्हेली ॥ ९९ ॥ जे नीरसी जीवाची बाधा ॥ ते बोली जे मुख्य
आत्मवीद्या ॥ ऐक रे त्या संबंधा ॥ लाजावे सदा नींद्य कर्मी ॥ १०० ॥
केवळ अवीवेक ज्ञाने ॥ तें लज्जा येथें कोण्हले ॥ जेली याही
जीवें प्राणें ॥ नींद्य कर्म न करणें ते लज्जा ॥ १ ॥ श्लोक ॥ श्री गुरु
नैरपेक्ष्याद्या: सुखदु:ख सुखात्यय: ॥ दुखं काम सुखापेक्षा
पंडितो बंध मोक्षवित् ॥ ४१ टीका ॥ सकळ साम्राज्य वैभवेसी
॥ चतुर्दश भुवनें बीजा सेंसी ॥ आगे लक्ष्मी आलया जयापासी ॥
परि पुकुनी तीसी पुसेना ॥ २ ॥ ऐसी ज्याची नीरपेक्षता ॥ तेण क

४९ ऐश्री तल्वता ॥ स्वामी श्रीकृष्ण वंदी मांयां ॥ यीतरांची कथा का
यीसी ॥ ३ ज्यांचे लक्ष्मीसी नीरपेक्षता ॥ त्या विनीत्यवस्त्तीमा
न्हेमाथां ॥ त्याहुनि पट्ठीयंता ॥ आणीक सर्वथा भजनाही ॥ ४ सु
ख आणि दुःख ॥ दोन्ही तेंआ सुनीयां देख ॥ प्रगटे स्वानंद स्वाभावी
क ॥ त्या नाव सुख उध्यवा ॥ ५ जेथे दुजयाची चाड नांही ॥ यीद्रीयां
ची चाड न धरी पाही ॥ वीषयावीण आनंद हृदयी ॥ नीज सुख पा
ही त्या नांव ॥ ६ ॥ वीसरोनी यांनीजसुख ॥ कामापेक्षा करणे देख
॥ याचि नांव परम दुःख ॥ केवळ ते मुर्ख सेवीती ॥ ७ ॥ नीत्य हो ताका
मप्राप्ती ॥ कदा न व्हे कामतृप्ती ॥ कामापेक्षा पाडी दुःखावर्त्ती ॥ दुः
खनीश्चीती कामापेक्षा ॥ ८ ॥ हा बंधमोक्षाचे रुख ॥ जाणणें आलो ॥ ४०

कीक ॥ कदा न व्हे अनुमानीक ॥ पंडीत देखया नांव ॥ ९ ऐसी न जो
डतां अवस्था ॥ आलीसज्ञान वेद शास्त्रार्था ॥ ऐसा अभीमान पा
डीत्या ॥ तें नयें सर्वथा उपेगा ॥ १० ज्यासशंती आणीसमाधान ॥
साचार बंधमोक्षाचे ज्ञान ॥ तो माहा पंडीत जाण ॥ ऐसे श्रीकृष्ण
बोलीला ॥ ११ श्लोक ॥ मूर्खो देहाद्यहंबुधिः पंथा मन्निगमः
स्मृतः ॥ उत्पथश्चित्तविक्षेपः स्वर्गः सत्वगुणोदयः ॥ ४२ टीका ॥
वेदशास्त्र नेणता येक ॥ त्यासी मुर्ख म्हणती लोक ॥ ते मुर्खता येथे न
मने देख ॥ केवळ मुर्ख देहाभीमानी ॥ १२ केवळ नैश्वर देह देख ॥
तो मी म्हणे नीमानी हरीख ॥ देहाभीमाने भागनरक ॥ या परता
मुर्ख कोण आहे ॥ १३ ॥ वीगळें देहाचा संभवो ॥ वीटाळें देहा

५० चाउन्नवो ॥ वीटाळेंचीनीदानपाळो ॥ वीटाळासिठावोदेहापासीं ॥
१४ ॥ देहाचेंनीजरूपयेथे ॥ अस्ती विष्टा चर्ममुत ॥ तोमीह्मणेनीश्ला
घ्यत ॥ मुर्खनीश्चीततेजाण ॥ १५ ॥ ऐसीजेकांदेहअहंता ॥ तीनांवप
रममुर्खता ॥ चाखणेमाध्यावेदपंथा ॥ सन्मार्गतातीनाव ॥ १६ ॥ ज्या
सजालीवीक्षेपता ॥ तोनींदागुरूवेदांता ॥ तोनमनीवेदशास्त्रा
र्थी ॥ तोउत्पथामाजिपडे ॥ १७ ॥ जोधीःकारीमातापीता ॥ जोगुरूदे
वदर्शी समत्सरता ॥ जोक्रोधकरीसुहृदआप्ता ॥ चीत्तवीक्षेपता
त्यानावं ॥ १८ ॥ जोसन्मानांलागीपाहे ॥ साधुसज्जनांतेंकरीद्रो
हो ॥ जोदोषदेखेठाईच्याठाईं ॥ चीत्तवीक्षेपतापाहीं ॥ त्याना
वं ॥ १९ ॥ जोवदेपरापवादा ॥ जोकरूनीघेपरनींदा ॥ जोवीश्वासेस्त्री ॥ ५० ॥

येच्याशब्दा ॥ चीत्तवीक्षेपबाधाती ॥ नावं ॥ २० ॥ जोसन्मार्गापासुनी
चेवता ॥ पडेअधर्मअकर्मउत्पंथा ॥ तेही चीत्तवीक्षेपता ॥ जाणतत्व
ताउध्दवा ॥ २१ ॥ आपणतत्वतापरब्रह्म ॥ जाणऐंहावेदमागिंत्ते
म ॥ हेनेणोनीवर्तनेंसकाम ॥ तोचीपरमउन्मार्ग ॥ २२ ॥ स्वर्गशब्दाची
वीत्पती ॥ तेसत्वगुणेंउत्पती ॥ जेणेंनीजसुखाचीहोयप्राप्ती ॥ परी
हंद्रलोकगतीतोस्वर्गनव्हे ॥ २३ ॥ अमरभुवनाजेगेले ॥ तेपरतो
नीपतनांआले ॥ शुधसत्वें जेमीसळले ॥ तेपावलेनीजसुख ॥ २४
ऐसाजोकांसत्वगुण ॥ तोचीयेथेस्वर्गजाण ॥ आतांनरकाचेंलक्ष
ण ॥ तुजसंपुर्णसांगेन ॥ २५ ॥ श्लोक ॥ नरकस्तमउन्नाहोबंधुर्गुरूरहं
सखे ॥ गृहंशरीरंमानुष्यंगुणाढ्योह्याढ्यउच्यते ॥ ४ ॥ ३ ॥ टीका ॥ काम
क्रोधलोभाउद्वेगा ॥ तेणेंखवळेमाहामोहदुःख ॥ तोबुडवीसज्ञा

५१ नवीवेक॥येकलायेकन्मवाढे॥२६॥अफणोदडंदाटेकुहुर॥नीबि
डपडेअंधःकार॥नकळेदीवसनीशावेव्हार॥सुर्यचंद्रदीसेना
॥२७॥यापरीगानीजचीती॥अंधतमवाढेवृत्ती॥कर्तव्याकर्तव्य
स्थीती॥येक्हीस्फुर्तीस्फुरेनां॥२८॥येसातमाचाउन्माहुउद्रे
क॥त्यानावजाणेम्हानरक॥परीयमयातनाजेंदुःख॥तो
नरकम्हणोनये॥२९॥यमयातनानरकथडे॥महामोहें
पापवाढें॥थामीनरकतेबापुडे॥अतीनरकवाढेमहामोहें॥
३०॥कामक्रोधलोभदंख॥हेचीतीन्हीनरकदायक॥तेथ
महामोहअवश्यक॥जेंहोययेकअंधतमी॥३१॥यीतुकाजे
थेमीळेसमुदावो॥त्यानेंबोलीजेतमउन्माहो॥ऐसाजेथेघडेभा
वो॥तापुरुषपाहोनरकरूप॥३२॥जोघोरनरकाप्रतीजाय॥ ॥५१

त्याचातेथेउधारहोय॥तमउन्माहेज्याप्रतीहोय॥त्याचानीर्गमनो
हेमहांकल्पं॥३३॥ऐसाउन्माहोतमाचारखाती॥ऐकोनउधवकांप
कळ्याचीती॥येसेबुडतीजीवतमोवृत्ती॥त्याचीउधरागतीकोण
करी॥३४॥ऐसाउधवाचाभावो॥जाणोनीबोलीलादेवादीदेवो॥
बुडतयांतेउधरीपाहो॥श्रीगुरुरावोनीजसखा॥३५॥ऐसागुरु
तुंकोणम्हणसी॥मीनीजसांगेंत्याच्यापायांसी॥जोचीन्मात्रब्रह्म
पुर्णरासी॥गुरुनामत्यासीबोलीजे॥३६॥याब्रह्मांपरिसअधीक
ता॥गुरुसीआलीसेतत्वता॥ब्रह्मब्रह्मत्वंप्रतीपाळीता॥येन्हवि
ब्रह्माचीवातकोणपुसे॥३७॥अजुअव्ययोअनंत॥अछेद्यअ
भेद्यअपरमीत॥हेंब्रह्ममहीमासमस्त॥सद्गुरुनीयेथेदावी

५२ ली ॥ ३९ ॥ ऐसीयैक ग... गुरु कीर्ती । जड जीव उधरती ॥ गुरु नामा
ची महिमा वानीती ॥ श्रेकी नीकां पती जमकाळ ॥ ३९ ॥ त्यास गुरुचे प
हिमान । करी बुडत्याचे उधरण ॥ नीवारी जन्म मरण ॥ सद्य समाधा
न वीजदाता ॥ ४० ॥ सुहृद आप्तसखा बंधु ॥ शिष्याचा मी सद्गुरु त्र
ि... निरूक निरकेसाधु ॥ परमानंद सुखदाता ॥ ४० ॥ श्रोतां
... तुज मी सांगेन संपुर्ण ॥ ज्या गोपुरं धवळारें जाण
॥ गृह आश्रम ... नेनदेह ॥ ४१ मनुष्य देह जो गृहाश्रम ॥ जेथें वसे
मी सुखधाम ॥ जेथील ... तां स्वधर्म कर्म ॥ आत्माराम उल्हा
से ॥ ४२ ॥ ... ची ... ईंद्रादीक देव वांछीती ॥ वेदवाणी ५२
ज्या देहाची कीर्ती ॥ नीज ... नरदेहो ॥ ४३ नीजगृह

जे ... तें ... वेंनी ... आतां आपण चा वीचार ॥
ते ... धारी ॥ ४४ ॥ जो ज्ञानगुणी अती संपन्न ॥ जे कसां
ती ... तो ची अत्युतम जाण ॥ येर तें धन नश्वर ॥ ४५ ॥
... आढता ॥ अवश्य जाणे अधःपाता ॥ ज्ञानधने
... तो ... हा ता पर ब्रह्म ॥ ४६ ॥ श्लोक ॥ दरिद्रो यस्त्व
... पालोसो ऽ जितेंद्रियः ॥ गुणेष्व ऽ सक्त धी रीशो गुण
... ॥ ४७ टीका ॥ ऐकें दरीद्राचें लक्षण ॥ गांठी अ
सतां ... टी धन ॥ ज्याचें संतुष्ट नाही मन ॥ परम दरीद्री जा
... ॥ ४७ ॥ ज्याचे गांठी नाही काचवरी ॥ परी संतुष्ट
तानी ... ॥ तो चा संपन्न सकळ म्हणवी ॥ सत्य गोठी उघ

५३ वा ४८ ॰ठी असो नीयांधन जोपोटेन स्वायत्र आपण सदा लौ
ल्यंगतम न रीद्र जाणयानांव ४७ यापरीजे रूपण येकसा
वेहील लक्षण जेवी राजा बांधती सेवकजन तेवी ईंद्रीयां धीन जो
होय ५० नीर्धारीतां नीजरूप जाण सर्वांचा राजा तो आपण॥
तोवी सेरा नाहोय दीन ईंद्रीयां धीन होऊनी ठाके ५१ मन तया
चे आ धार मना ची ईंद्रीयें कींकर त्याचा हा होय डोंगर॥
अजीत ई यथोर कूपण ऐसा ५२ नीजकींकराची कींकरें
॥ त्यां ईंद्रीयांची हावा लगे द्वारे अजीतेंद्रीय त्ते आतिखरें नीजां
गीं सुभरे ॰ण ते ५३ त्या नावगा कपण पण तुजम्या सांगीत
ले प्रमाण आ ॰ ई स्वराचें सुलक्षण येक संपुर्ण उधवा ५४ ५३

२ नीतुके ज्यासी वोळगती गुण त्यासी हा ज्याचें अलीप्तपण॥
कनक आणी का ॰मींसी ज्यासी नावडे मनीं हुनी तो ईश्वर त्रीभुव
नीं सत्यमी मानी उधवा ५५ तुवाजी तुके के जे प्रश्नं ईश्वरत्व
संपुर्ण या ना ॰ ५६ कनक आणी कामीनी त्याचा पंगी स्तजो म
नीं हुनी ॰ चा अ नीश्वर जनीं सत्यमानी उधवा ५७ ॰माद
सांगी ॰ प्रश्न याचें जेंवी परीत लक्षण तेची अणीश्वर त्वजा
ण ॰ ॰ दा ॰ गुण जी येठाई ५८ श्लोक एतउधव ते प्रश्नोः स
वैस । धु नि ॰ पिताः किंवर्णितेन बहुना लक्षणं गुणदोषयोः॥
४५ टीका । उधवा तु सेसकळ प्रश्न म्यां नीरूपीलें सुलक्षण
॥ जेणें हें यत्र ॰ संपन्न तैसें व्याख्यान सांगीतले ५९ संसारी
गुणदो ॰ लक्षण ॰ ॰ गता अपरमीत जाण या ॰ ॰ गी धरावें ग।

५४ मौन ॥ परमकठीणगुणदोषे ॥ ६० ॥ गुणदोष नाईकावेकानी ॥ गुणदो
ष नदेखावेनयनी ॥ गुणदोष नोबलावेवदनी ॥ गुणदोष मनी
नधरावे ॥ ६१ ॥ ब्रह्मज्ञानाचेंनीजलक्षण ॥ तेंहांबहुतनाहींजा
ण ॥ श्लोका थ्रेंश्रीकृष्ण ॥ स्वमुखेंश्रीकृष्णबोलीला ॥ ६२ ॥ श्लोक
॥ गुणदो[illegible]शिर्दोषोगुणस्तु भयवर्जित ॥ ४५ ॥ टीका ॥ ब्रह्मये
कपर[illegible] तेथेंकैचेदोष कैचेंगुण ॥ अवीद्याक्षोभली तेजाण ॥
गुणदो[illegible]लक्षणवाढवी ॥ ६३ ॥ जोदेखोलागेदोषगुण ॥ त्याची
[illegible] लीजाण ॥ जोनदेखेगुणदोषभान ॥ तोब्रह्मसं
पन्न[illegible] ॥ ६४ ॥ पराचादेखावादोषगुण ॥ हाहीदोषामाजी ॥ ५४ ॥
माहादोष जाण ॥ गुणदोष नदेखावेआपण ॥ हाउत्तमगुणस

र्वथी ॥ ६५ ॥ ब्रह्मींनाहींदोषगुण ॥ हेंसर्वार्थीसत्यजाण ॥ जोदेखे
मा[illegible]गुण ॥ ब्रह्मज्ञानतेथेंनाहीं ॥ ६६ ॥ जेगुणदोषदेखां ॥
[illegible]ब्रह्मकैसेंनीगेलें ॥ त्यापासीतैंवोसजालें ॥ की
रूनी[illegible]तेंअुनी ॥ ६७ ॥ जेवीरवीबींबराहुग्रासी ॥ तेंदीवसा
[illegible]सग्रासी ॥ तेवीअवीद्याब्रह्मत्वजैंग्रासी ॥ तैंगुण
दोष[illegible]खिजे ॥ ६८ ॥ आदरेंसांगेश्रीकृष्ण ॥ उधवानदेखा
वेंदोषगुण ॥ हेमाझेंजीवीचीनीजखुण ॥ तुजम्यासंपुर्ण
सांगीतली ॥ ६९ ॥ वौरूलासीलक्षयोनी ॥ जनीत्यातुगुणदो
षयेकम्हणानी ॥ नदेखेमनुष्यंयानी ॥ ईतुकेनीनीत्यमुक्त

५५ ॥७०॥ म्हणऊनी स्वाचा परीपाटी ॥ गुणदोष देखावे दृष्टी ॥ उ
पेक्षाहे गोठी नेणोनि ॥ स्वधर्म राहाटी तेभीन्न ॥७१॥ नीजदोषनी
रसावया कारणें ॥ स्वधर्मकर्म आचरणें ॥ तेणें जै गुणदोष दे
खणे तैं [illegible]गवी धावणें तैसें जालें ॥७२॥ साळीपीक त्यांसे
ती [illegible]नी दाढा करीती ॥ तेथे पीकली साळी जैं जा
ळीती [illegible]डी मातीपडली की ॥७३॥ हो आवीया दोषनी
वृती [illegible]ती जीधर्मप्रवृत्ति ॥ तेणें स्वधर्में जै दोष देख
ती तैं [illegible]पापी नागवले ॥७४॥ जेवीं कां सांग नटु नटे ॥
दावीती हार[illegible]ना गोष्टी ॥ एरी भावना ही त्याच्या पोटीं ॥५५

॥ स्वधर्म त्याग[illegible]ष्टी करावा ॥७५॥ न देखोनी दोषगुण ॥ स्वधर्मम
र्याद [illegible] करावें गा स्वधर्माचरण ॥ हे मुख्य लक्षण स्व
धर्मा[illegible]सी या गा स्वधर्मगती ॥ कर्ममळ नीसेखजाती ॥
[illegible]नपद प्राप्ती ॥ गुणदोषस्थिती सांडीतां ॥७७॥
[illegible]ह्मा आठाई आत्मा नीत्यवीदेही ॥ गुणदोषत्या
[illegible]वेशि नाही उधवा ॥७८॥ साधकें न देखावे दोष
गुण ॥ [illegible]ीसहजनाही जाण ॥ जरी दीसों लागले दो
षगुण ॥ तरी [illegible]ली नावगणे दोघांसी ॥७९॥ साधका
ची प्राप्ती बुडे ॥ सीध्दाची शीधी तत्काळ उडे ॥ ये वं गु

५६ णदोषाचें॥ सांकडेंदोन्हीकडे उपवा॥ ८० गुणदोषीभर
लीस्वष्टी॥ तेथें नुठेवावीनीजदृष्टी॥ हेकळवळोनीयां
पोटी॥ श्रीकृष्णगोष्टिसांगीतली ८१ गुणदोषवीवीध
भेद॥ ऐसेंसत्राहेतीनीसीध॥ तरीकृपास्वमुखेंगोविंद॥ बो
लीलाप्रसिधवेदानुवादें॥ ८२ येचीअर्थीचाप्रश्न॥ पुढें
उ... ...लेजाण॥ तेवीसांव्याचेनीरूपण॥ वीसांवा
ज... ...वा॥ ८३ तेथेंसकामनीःष्कामआणीभ
क्त... ...धीकारत्रीभीव्यक्त॥ स्वयेंसांगेलभग
वंत॥ केंथाअद्भुतनेंआहे॥ ८४ संतीद्यावेंसावधान ॥५६॥

॥श्रोताद्यावे... ...मन॥ येकावीनवीजनार्दन॥ रसाळनी
रोपण... ... ॥८५॥ इतिश्री... भागवंते महापुराणें येकाद
श... ...उधवसंवादे एकाकारटीकायांएकोणवी
सं... ...॥ श्लोक॥४५॥ ओवी ५९८॥ एवं॥६४॥ ओ० ११२१८॥

३